

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Kunnallisen nuorisotyön ja Juvanpuiston koulun
yhteistyön kehittäminen**

Espoon kouluysteistyömallin pohjalta

Minna Suutari

Kansalaistoiminnan ja nuoristyön koulutusohjelma (210 op)

05 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Minna Suutari	Sivumäärä 47 ja 4 liitesivua
Työn nimi Kunnallisen nuorisotyön ja Juvanpuiston koulun yhteistyön kehittäminen Espoon koulu-yhteistyömallin pohjalta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Miia Forsten	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Espoon nuorisopalvelut & Juvanpuiston koulu	
Tiivistelmä <p>Eri puolilla Suomea on saatu hyviä tuloksia lasten ja nuorten arkihyvinvoinnin ja koulussa viihtymisen edistämiseksi, tekemällä yhteistyötä kunnallisen nuorisotyön kanssa. Nuorisonohjaajien jalkautuminen koulun arkeen on myös keventänyt opettajien työtaakkaa, kasvattajan roolin jakautuessa moniammatillisesti.</p> <p>Opinnäytetyö kuvaa Espoon koulu-yhteistyömallin pohjalta toteutettua koulun henkilöstön ja nuorisopalveluiden yhteistyön kehittämistä Juvanpuiston koulussa, Pohjois-Espoossa. Toimintatutkimuksellista lähestymistapaa noudattava kehittämistyö toteutettiin lukuvuonna 2015-16 ja työn tilaajina olivat sekä Juvanpuiston koulu, että Espoon nuorisopalvelut.</p> <p>Kehittämistyön tavoitteena oli kehittää Juvanpuiston henkilöstön ja koululla toimivien nuorisonohjaajien yhteistyötä, ja edistää heidän vuorovaikutustaan sekä toistensa tuntemista. Kehittämistyön apuvälineenä toimii Espoon koulu-yhteistyömalli, joka on kunnallisen nuorisotyön ja koulujen työntekijöille tarkoitettu yhteistyön suunnittelun ja toteutuksen työkalu. Mallissa on kuvattu tavoitteet, keskeiset kohderyhmät, vastuunjako, sekä erilaisia yhteistyön muotoja. Ajatuksena on ollut luoda kokonaisvaltainen, yhteinen moniammatillinen tapa toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kouluympäristössä.</p> <p>Lukuvuoden aikana yhteistyö opettajien ja nuorisonohjaajien välillä kasvoi. Koulussa toteutettiin koulu-yhteistyömallin vuosisuunnitelman mukaisesti ryhmäytystapahtumia, kohdennettu pienryhmätoiminta, luokkatyöskentelyä, välituntitoimintaa, luokkavierailuja, teematunti sekä oppilaiden ja opettajien vierailuja nuorisotilalla sekä nuorisonohjaajan osallistuminen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmän palaveriin. Lisäksi koulussa aloitettiin tukioppilastoiminta.</p> <p>Tuttuuden edistämiseksi nuorisonohjaajat esittäytyivät opettajakokouksissa ja kertoivat siellä toiminnastaan. Vuorovaikutusta edistettiin kevätlukukaudella kutsumalla koulun henkilöstöä tutustumaan nuorisotila Luukulle Avoimien ovien-iltapäivinä. Koulun henkilöstölle järjestettiin ryhmähaastattelu, jossa yhteistyön edistämiseksi henkilöstön näkemyksiä ja toiveita yhteistyön suhteen koottiin kyselylomakkeen avulla. Molempien tahojen mielestä vuorovaikutus kasvoi ja henkilöstöt tutustuivat toisiinsa.</p> <p>Opinnäytetyö tukee Espoon koulu-yhteistyömallin käytännöllisyyttä ja toimii esimerkkinä mallin käyttöönotosta. Koulujen tarpeet tuelle vaihtelevat ja muuttuvat, ja nuorisotyö etsii vielä paikkaansa sekä identiteettiänsä institutionaalisessa koulumaailmassa. Pitkäjänteiseen ja suunnitelmallisuuteen perustuva kasvatuskumppanuus tukee lasten ja nuorten arjen hyvinvointia ja moniammatillisen yhteistyön kehittyminen on toivottavaa. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi yhteistyömallin vaikutuksien tutkiminen tai nuorten kokemukset yhteistyömallin käyttöönotosta.</p>	
Asiasanat koulunuorisotyö, koulu-yhteistyömalli, moniammatillinen yhteistyö, nuorisotyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Youth Work and Civic Activities

ABSTRACT

Author Minna Suutari	Number of Pages 47 + 4
Title Developing the co-operation between the municipal youth work and Juvanpuisto school in Espoo. Based on the school co-operation plan by Espoo City.	
Supervisor(s) Miia Forsten	
Subscriber Youth service of Espoo & Juvanpuisto school	
Abstract <p>Several cities all over Finland have gotten good results in promoting the well-being of children and young people in school environment by co-operation between the schools and municipal youth work. Having youth workers involved in the every-day school work has also made it easier for the teachers to carry their burden when sharing the role of the educator.</p> <p>This thesis describes the development of the co-operation between the school staff and the youth services in Juvanpuisto school in Northern Espoo. It is based on the school co-operation plan by Espoo City. The action research based development process was implemented in 2015-16. The project was requested by Juvanpuisto school and Youth Services of Espoo.</p> <p>The purpose of this thesis was to develop the multiprofessional collaboration between the Juvanpuisto school staff and the youth workers at the school, and to promote the interaction between them. It is based on the Espoo school collaboration model which is a tool for the co-operation and implementation between the municipal youth work and school staff. The model describes the goals, the target groups, the responsibilities and different forms of co-operation. The purpose is to create a comprehensive and multiprofessional way to promote the well-being of children and young adults in the school environment.</p> <p>During the school year, a number of activities were implemented in the Juvanpuisto school according to the yearly school collaboration plan, such as group activities, small group work, recess activities, class visits, theme activities, student and teacher visits to the youth center and youth worker visits to the student council meetings. To promote the relationship, youth workers made presentations about their activities at the teacher meetings. To increase the interaction during the spring semester, school staff was invited to visit the youth center Luukku for the open house events. A questionnaire was created for the school staff and a group interview was held to gather their views and wishes for further co-operation.</p> <p>The thesis is best presented as a practice example of the implementation of the Espoo school collaboration model. Schools have different and changing needs for support and youth work is still looking for its place and identity in the institutionalized school world. Educational co-operation based on persistent and good planning supports the every-day well-being of children and young adults. Multiprofessional collaboration is beneficial. Researching the effects of the collaboration model or the experience of the school children regarding the collaboration model present some of the further interesting research subjects in this area.</p>	
Keywords school-based youth work, an operational model of collaboration, multiprofessional collaboration, youth work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KEHITTÄMISTYÖN TARVE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
2.1 Yhteistyön tarve	6
2.2 Juvanpuiston koulu toimintaympäristönä	6
3 KOULUNUORISOTYÖ	7
3.1 Nuorten hyvinvointi	8
3.2 Nuorisotyö koulussa	10
3.3 Koulunuorisotyötä Suomessa, Espoossa ja Juvanpuistossa	12
4 KOULUNUORISOTYÖN KEHITYSHANKKEITA	14
4.1 Espoon kouluyhteistyö mallien kehittäminen – projekti 2014 -2016	14
4.2 Koulun ja nuorisotyön yhteistyön tutkimus- ja kehittämishanke 2012-14	16
4.3 Valtakunnallinen Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hanke 2011-2013	20
5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS	23
5.1 Kehittämistyön rajaukset	25
5.2 Kehittämistyön menetelmät	26
5.3 Aineiston analyysi	31
5.4 Luotettavuus	33
6 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	34
6.1 Kouluyhteistyömallin toteutuminen	34
6.2 Koulun henkilöstön näkemyksiä	36
6.3 Tutustumisen edistyminen	41
7 MIETTEITÄ KEHITTÄMISTYÖN PÄÄTTYESSÄ	42
7.1. Arvio kehittämistyön onnistumisesta	43
7.2. Kehittämisehdotuksia	45
LÄHTEET	48
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Nuorisotyöllisten menetelmien käyttöönotosta kouluympäristössä on havaittu monissa kaupungeissa olevan hyötyä nuorten koulussa viihtymisen ja arkihyvinvoinnin kannalta, sekä myös opettajien jaksamisen suhteen haasteellisessa koulun arjessa. Moniammatillinen yhteistyö on tuottanut tuloksia esimerkiksi Kouvolassa, jossa on todettu, että *"yhteistyönä suunniteltu ja toteutettu ohjaus ja kasvatus antavat mahdollisuuden hyödyntää kaikkien ammattikuntien osaamista ja resursseja"* (Pohjola 2010, 7).

Opinnäytetyö on laadullinen, etnografisesti toteutettu kehittämistyö Juvanpuiston koulussa Pohjois-Espoossa. Tavoitteena oli jalkauttaa käytäntöön Espoon nuorisopalvelujen koulu yhteistyömalli yhdessä Juvanpuiston nuorisonohjaajien ja koulun henkilöstön kanssa, sekä edistää heidän välistä vuorovaikutusta ja toistensa tunteista. Itse olen ollut Juvanpuiston koulussa erityislasten koulunkäynninohjaajana ja opettajana vuodesta 2009 lähtien. Olen kokenut lasten ja nuorten tuen tarpeen opintojen etenemisen mutta myös sosiaalisen pärjäämisen ja henkisen jaksamisen suhteen. Humanistisen ammattikorkeakoulun suuntautumisopinnoti kohdistuvat nuorisotyön toimintaympäristöön, ja kehittämistyöni näkökulmaksi muodostui näin ollen nuorisotyöllisten menetelmien huomioiminen kouluympäristössä, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opinnäytetyöni kaksi tavoitetta ovat:

1. Juvanpuiston koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien yhteistyön kehittyminen.
2. Juvanpuiston koulun ja nuorisonohjaajien vuorovaikutuksen ja toistensa tunteiden edistyminen.

2 KEHITTÄMISTYÖN TARVE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Aloitin työni koulunkäynninohjaajana Juvanpuiston koulussa keväällä 2009, ja käsitykseni nuorisopalvelujen toiminnasta koululla oli, että toimintaa oli pelkästään iltaisin, avoimien ovien tyyliä, ja että yhteistyö koulun kanssa rajoittui yhteen seitsemänsien luokkien ryhmäytymistapahtumaan syyslukukauden alussa. En myöskään tuntenut edes nimeltä nuorisotiloissa työtä tekeviä.

2.1 Yhteistyön tarve

Juvanpuiston koulu on iso yhtenäiskoulu, jossa varsinkin yläkoulun puolella esiintyy rauhattomuutta ja luvattomia poissaoloja, osa oppilaista on tyytymättömiä koulussa olemiseensa. Vapaa-ajalla osa nuorista on tehnyt alueella ilkivaltaa ja päihteiden käytöstä on näyttöä. Joukossa on syrjäänvetäytyviä ja hiljaisia oppilaita, joiden yksinäisyyden syytä ei välttämättä tiedetä. Jonkin verran ilmenee aika ajoin myös kiusaamista ja koulutilojen sotkemista ja särkemistä.

Yhteisöpedagogin opintoni Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa alkoivat syksyllä 2014, ja ymmärsin opintojeni edetessä, kuinka suuri voimavara meillä oli koulunuorisotyössä. Yhteistyössä nuorisohjaajat ja koulun opetushenkilöstö voisivat yhdistää voimavaransa nuorten hyvinvoinnin hyväksi, ja keventää jaetulla kasvatuskumppanuudella myös omaa henkistä ja fyysistä työtaakkaansa. Mielestäni koulun nuoria ja koko henkilöstöä tuli auttaa ja tukea kaikin mahdollisin keinoin. Yksi keino oli vahvistaa koulunuorisotyön roolia.

2.2 Juvanpuiston koulu toimintaympäristönä

Juvanpuiston yhtenäiskoulu sijaitsee Pohjois-Espoossa Juvanmalmilla. Koulussa on noin 550 oppilasta, 45 opettajaa, kolme laaja-alaista erityisopettajaa, seitsemän koulunkäynninohjaajaa, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori. (Juvanpuiston koulu 15-16.Lukuvuosiopas.) Koulussa sovelletaan arvokasvatuksen mene-

telmää (Arvokas) ja kiusaamisen vastustamisen toimenpideohjelmia (KiVa-koulu). Se on mukana valtakunnallisessa Liikkuva koulu- sekä Vihreä lippu-ohjelmassa. (Espoon kaupunki 2014.) Arvokas- ja KiVa-koulu ohjelma ovat menetelmiä, joihin myös nuorisonohjaajat ovat perehtyneet, mutta tällä hetkellä ohjelmat toteutetaan Juvanpuiston koulussa yksinomaan opetushenkilöstön taholla. Näitä ohjelmia voidaan tulevaisuudessa ajatella yhteistyössä toteutettavina. (Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a.)

Juvanpuiston koululla on kaksi esiopetuksen luokkaa sekä iltapäiväkerho 1.-2. luokkien oppilaille, jonka toiminnasta vastaa Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Koulun tilat ovat aktiivisesti käytössä eri kerho- ja harrastoimintaan iltaisin. Järjestäjinä ovat muun muassa urheiluseurat ja musiikkikoulu. (Espoon kaupunki 2014.) Juvanpuiston vanhempainyhdistys toimii aktiivisesti yhteistyössä koulun kanssa, ja järjestää harrastekerhoja oppilaille koululla iltapäivisin (Juvanpuiston vanhempainyhdistys 2016).

Koulurakennuksen alakerrassa sijaitsee Espoon nuorisopalveluiden nuorisotila, jota kutsutaan ”Luukuksi”. Päätoimisia nuorisotyöntekijöitä syksyllä 2015 oli kolme. Luukun nuorisonohjaajilla on Juvanpuistonkoulun lisäksi vastuukouluinaan myös Karamzinin ja Niipperin koulu, niin että yksi henkilö vastaa aina yhdestä koulusta. (A.Toivonen, henkilökohtainen tiedonanto 30.9.2015.)

Nuorisopalvelulla on käytössään koulun ensimmäisessä kerroksessa huoneisto, jossa on oleskelutilan lisäksi pieni toimisto, keittiö ja pelikonsoli-huone. Lisäksi he käyttävät iltaisin viereisen ruokalan tilaa, jossa on biljardi- ja pingispöytä. Ruokalan pitkiä pöytiä hyödynnetään askartelemiseen ja pelaamiseen. Koulun liikuntasali on varattu nuorisopalvelun käyttöön perjantai-iltaisin sekä koko lauantain. Lisäksi nuorisonohjaajat järjestävät kerhoja ja tapahtumia. (A.Toivonen henkilökohtainen tiedonanto 30.9.2015.)

3 KOULUNUORISOTYÖ

Nuorisotyötä koulussa kutsutaan useilla eri käsitteillä, puhutaan koulunuorisotyöstä, koulussa tehtävästä nuorisotyöstä, koulun ja nuorisotyön yhteistyöstä tai koulun ja

nuorisotyön yhteisestä työstä. Eri ihmiset antavat eri termeille erilaisia tulkintoja (Kiilakoski, 2015, 16). Tulen käyttämään tässä opinnäytetyössäni termiä koulun ja nuorisotyön yhteistyö tai pelkästään termiä yhteistyö, joilla tarkoitan näiden kahden instituution välistä yhteistyöstä, en mitä tahansa monialaista yhteistyötä. Koulu-käsitteellä tarkoitan Juvanpuiston perusopetuksen vuosiluokkia ja niissä toimivaa opetus – ja ohjaushenkilöstöä, sekä rehtoria, kuraattoria, psykologia ja terveydenhoitajaa. Nuorisohjaajilla tarkoitan nimenomaan Juvanpuiston koululla toimivia nuorisopalvelun työntekijöitä.

3.1 Nuorten hyvinvointi

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013 – kouluterveyskyselyssä nousi esille, että nuoret kokivat yhtenä keskeisimpänä hyvinvoinnin mittarina mielekkään arjen. Similän (2012) mukaan arjen sisältö koostuu tiivistetysti perheestä, koulusta, yhteisöllisyyksistä, kaverisuhteista ja yhteiskunnasta (Myllyniemi 2016, 6). Vanhemmissa ikäryhmissä nuoret toivat esille myös koulutuksen, terveyden ja työllisyyden merkityksen. Kyselyssä nuoret määrittelivät arjenhallintaan arkipäivän rutiineista selviämisen, esimerkiksi unirytmien, ruokailun ja läksyt. Lisäksi arkihyvinvointia määrittelivät erilaiset terveyteen liittyvät teemat, kuten päihteiden käyttö, mielenterveys ja ruokailu- ja liikuntatottumukset. Nuorisotyöhankkeissa ja -toiminnassa on kehitetty erilaisia aiheisiin liittyviä teematunteja, joita voidaan toteuttaa koulussa ja yhdistää esimerkiksi terveystiedon oppitunteihin. Nuoret suhtautuvat helposti opettajiin varauksella, kuten vanhempiinsakin, ja hankalista aiheista saattaa olla helpompi keskustella vieraaman tai eri statuksella olevan henkilön kanssa (Vilen 2015, 28).

Kodin ohella koulu on avainasemassa arjenhallintataitojen kehittäjänä. Oppiaineista terveystieto, yhteiskuntaoppi, ympäristöoppi ja kotitalous kehittävät taitoja, mutta koulutyö ja koulunkäynti itsessään kehittävät perustavampia taitoja kuten sosiaalisuutta, itsekuria ja ajanhallintaa (Myllyniemi 2014, 6-7). Koulu on nuorelle oppimisen tyysijän lisäksi vahvasti myös sosiaalisuuden näyttämö. Siellä hän tapaa eri-ikäisiä ihmisiä ja ystäviään, sekä joutuu kohtaamaan erilaisia ennakko-odotuksia, asenteita ja mukautumispaineita (Kiilakoski 2015,34,78). Nuoren hyvinvoinnin kannalta on merkittävää, että hän kokee koulussa yhteisöllisyyttä ja hyväksyntää yksilönä sekä ryhmän jäsenenä, kasvaakseen tasapainoiseksi aikuiseksi.

Kiilakosken (2015, 34) mukaan nuoren hyvinvointia voidaan edistää kehittämällä nuoren ryhmässä toimimisen taitoja. Ryhmädynamiikan merkitys luokan toimintakyvyn sekä yksittäisen oppilaan koulussa viihtyvyyden kannalta on merkittävä. Jokaisen tulisi oppia tulemaan toimeen myös sellaisten nuorten kanssa, jotka eivät jostain syystä miellytä. Nuorisotyön toteuttamat ryhmäyttämistapahtumat, pienryhmätoiminta ja kiusaamiseen puuttumisen teema-tunnit tähtäävät oppilaiden ryhmädynamiikan edistämiseen ja yksilön hyvinvointiin. Tukioppilaat edistävät oppilaiden hyvinvointia neljän teeman pohjalta: tunne- ja vuorovaikutustaidot, ryhmän toiminta, kiusaamisen ehkäisy ja mediakasvatus (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2015).

Wallin (2011, 106) toteaa, että koulun tulisi olla ”--*oppimisympäristö, jossa ketään ei kiusata ja jossa kaikki voivat hyvin*”. Koulun, kodin ja kaikkien koulussa toimivien tahojen tulisi yhteistyössä kehittää rakentavaa vuorovaikutusta ja välittämisen ilmapiiriä. Hänen näkemyksenä mukaan näillä asioilla voidaan ehkäistä ongelmatilanteita ja parantaa nuorten keskinäisiä suhteita sekä aikuisten ja nuorten välistä kohtaamista. Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin on kirjattu moniammatillinen oppilashuoltoryhmä, jonka tehtävänä on koordinoita oppilaitosten hyvinvointipalveluita. Espoon koulu yhteistyömallissa nähdään, että myös nuorisonohjaajat voisivat tuoda oman ammatillisen osaamisensa näihin kokouksiin, ja osallistua ainakin yhteen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmän kokoukseen lukuvuoden aikana (Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a).

Perusopetuslaki säättää, että kaikissa peruskouluissa tulee olla oppilaista muodostuva oppilaskunta, jonka *tehtävänä on ”--edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä”* (Perusopetuslaki, 47a §). Oppilaskunnan aktiivinen toimiminen ja kaikki oppilaat tasapuolisesti huomioiva toiminta edistää koulussa viihtymistä ja osallisuuden tunnetta. Nuoren kehitykselle aktiiviseksi aikuiseksi on merkittävää, että jokainen voi vaikuttaa oman arkensa sujumiseen, ja kukin kokee olevansa oman elämänsä vaikuttaja (Kiilakoski 2008, 73).

3.2 Nuorisotyö koulussa

Nuorisotyö on kasvatuksellista toimintaa. Se pyrkii edistämään terveitä elämäntapoja, huolehtimaan nuorten kiinnittymisestä yhteiskuntaan ja tukemaan nuoria toimimaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäen. (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015,154.) Nuorisotyön eetos on nuoren kohtaamisessa. Informaali, epämuodollinen, kasvatustähtäminen luo ominaispiirteet, vapaaehtoisuuteen perustuvan kasvatussuhteen, joka nuorelle näyttäytyy luottamuksena ja rohkeutena lähestyä nuorisonohjaajia ilman arviointipelkoa. Nuorten ja nuorisotyöntekijän välille ei synny auktoriteetti ongelmia, joita usein syntyy koulussa opettajien ja nuorten välillä. (Kolehmainen & Lahinen 2014, 49-50.) Nuorisotyön ominaispiirteisiin kuuluu myös dialogisuus, joka on sosiaalipedagogiikan työväline. Nuoria osallistetaan, ja heille luodaan vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia tilanteita. Näillä keinoilla pyritään ongelmien ennaltaehkäisyyn ja kehittyneiden tilanteiden lievittämiseen. Nuori nähdään oman elämänsä asiantuntijana ja vaikuttajana. Osallistavat menetelmät ovat nuorisotyön keskeinen ajatus, myös koulussa. Ne ovat tärkeitä kriittisen pedagogiikan menetelmiä. Nuorisotyöntekijät pyrkivät vahvistamaan nuorten tasa-arvoisuuden ja turvallisuuden sekä vastuullisuuden tunnetta, sekä käsitystä siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa ja tehdä valintoja. (mt., 50-51.) Nuorisotyössä tuetaan nuorten suhteita toisiin nuoriin ja luotettaviin aikuisiin. Heitä opastetaan palvelujärjestelmien piiriin ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon (Kiilakoski ym. 2015,166).

Koulunuorisotyö tukee koulun opetussuunnitelman tavoitteita moniammatillisen yhteisön osana, pyrkien nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen, osallistamiseen sekä kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen ja tukemiseen osallistamalla nuoren elämään niin koulu kuin vapaa-ajalla. Koulunuorisotyö ennaltaehkäisee toiselle asteelle siirtymisen ongelmia ja syrjäytymisen riskiä olemalla mukana nuoren arjessa koulutoiminnassa – nuorta tuetaan ja saatellaan kohti aikuisuutta.

Kiilakoski (2015, 64) toteaa, että nuorisotyön organisatorisina tavoitteina on tavoittaa koulussa tehtävän työn ohessa myös nuoria, jotka eivät vapaa-ajallaan käytä nuorisotyön palveluja esim. käymällä nuorisotiloissa tai heidän järjestämässään tapahtumissa. Näitä nuoria haastatteleminen on mahdollisuus saada alueellisesti uutta ja erilaista tietoa nuorten hyvinvoinnista ja haasteista. Nuorisotyö pyrkii huomioimaan ja

kuulemaan nuorisopalvelujen ulkopuolellekin jäävien nuorten näkemykset ja kokemukset. Nämä huomiot ovat tärkeitä kaikkien nuorien hyvinvoinnin tukemiseksi ja kehittämiseksi. (mt.,65.)

Kolehmainen & Lahtisen (2014, 55) mukaan nuorilta kysyttäessä koulu kasvattaa nuoria eniten epävirallisilla toiminnoillaan tarjoamalla fyysisen ympäristön kohtaamiin ja keskinäiseen havainnointiin. Epävirallisella koululla tarkoitetaan oppitunneilla sekä niiden ulkopuolella tapahtuvaa epävirallista vuorovaikutusta ja toimintaa, sekä nuorisokulttuuria. Nuorisonohjaajat, joita nuoret kohtaavat vapaa-ajallaan, ovat tottuneet kohtaamaan nuoria ja heidän ajatusmaailmaansa, ennakoimaan käytöstä ja ammatillisella toiminnallaan tukemaan heitä kohti aikuisuutta. Epävirallinen koulu opettaa sosiaalisen elämän sääntöjä, jotka ovat olennaisia yhteiskunnan jäsenyyden kannalta ja edistävät aktiivista kansalaisuutta. Epävirallinen koulu ja koulu sosiaalisena tilana ovat nuorisotyön osaamisen sarkaa. (Nivala 2006, 108; Paju 2011, 20-21, 121, 193.)

Nuorisotyön ja koulun yhteistyön tavoite ei ole luoda jotakin suurta, hetkellistä erikoisuutta, vaan luoda nuorten päivittäiseen toimintakulttuuriin kestäviä, arkea helpottavia ja tukevia rakenteita (Kiilakoski 2015, 23). Kiilakoski (2015, 29) toteaa, että koulu on instituutio, joka pitää sisällään tasoja, joita usein ei havaita. Eri tasojen toimintojen erittelemisen ja havaitsemisen ovat tärkeitä asioita koulun ja nuorisotyön yhteistyötä kehittäessä, jotta rajalliset resurssit kohdistuisivat oikein. Hän jakaa tasot kolmeen luokkaan: *yksilötasoon*, jossa nuoret oppivat ja heitä arvioidaan yksilöinä, *ryhmä- ja nuorisokulttuuriseen tasoon*, jossa vaikuttavat nuorten keskinäiset vuorovaikutukset ja *yhteisötasoon* jossa tarkastellaan sukupolvien välisiä eroja (mt.,29 - 30). Näiden tasojen sisällöstä kerron tarkemmin kohdassa 4.2 Koulun ja nuorisotyön yhteistyön tutkimus- ja kehittämishanke 2012-2014.

Espoon Kouluyhteistyömalli pyrkii huomioimaan Kiilakosken nimeämät kolme tasoa. Se huomio koulun sisäiset rakenteet ja opetussuunnitelman, tuoden tarjolle erilaisia nuorisotyöllisiä menetelmiä yhteistyössä toteutettaviksi, esimerkiksi teematunteja, kohdennettua pienryhmätoimintaa sekä oppilaiden ryhmäyttämiseen liittyviä menetelmiä.

Nuorisonohjaajan työrooli koulussa muotoutuu hänen oman identiteettinsä, toimintatapansa ja tehtävien mukaan, ja häntä sitovat virallisen koulun lait ja säädökset. Työrooliin vaikuttavat myös koulun johdon ja muun henkilöstön näkemys siitä mitä nuorisotyö on, ja miten he suhtautuvat kasvatuskumppanuuteen. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 29.)

3.3 Koulunuorisotyötä Suomessa, Espoossa ja Juvanpuistossa

Perusopetuslaki 1998 ohjaa Suomessa annettavaa peruskouluopetusta. Se määrittää perusteet valtakunnallisille opetussuunnitelmille, joiden pohjalta Opetushallitus päättää opetuksen tavoitteista, sisällöistä, kodin ja koulun välisen yhteistyön periaatteista, sekä oppilashuollon periaatteista ja tavoitteista. Opetussuunnitelmassa 2004, mainitaan ”yhteistyö *muiden tahojen kanssa*” opetusta järjestettäessä (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 11). Nuorisopalvelut ovat yksi taho seurakunnan, urheiluseurojen ja eri yhteisöjen ohella, jotka mielellään rakentavat yhteistyötä koulun kanssa.

Perusopetuksen uuden opetussuunnitelman 2016 painopiste on oppilaita osallistavassa ja opetusta toiminnallistavassa, sekä opettajien yhteistyötä yli oman opetettavan aineen korostavassa opetuksessa. Tavoitteena on oppilaiden laaja-alainen osaaminen muuttuvassa maailmassa. Uudessa opetussuunnitelmassa nähdään, että ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. (OPS 2016.) Moniammatillinen yhteistyö koulussa tukee näitä tavoitteita ja antaa siten perusteita koulunuorisotyön kehittämiseksi.

Valtiovalta ohjaa nuorisotyötä Nuorisolain avulla. Se on puitelaki, joka jättää nuorisotyön sisällön päättämisen kunnille. Tämän seurauksena työn muoto ja työntekijäresurssit vaihtelevat kunnittain. Yhteiskunnalliset muutokset, nuorisotyöttömyys, syrjäytymisen riskit ja kouluissa kasvaneet työ- ja luokkahuonerauhattomuudet ovat herätelleet kuntia hakemaan yhteistyötä ja apua kouluihin nuorisopalveluista, ja nuorisotyö on lisännyt toimintaansa kouluissa. Nuorisotyö on sidoksissa aikaan ja paikkaan, sen hetken nuorien tarpeita palvelevaa toimintaa, koulu sitä vastoin on hitaampi ja ras-

kaampi instituutio (Pohjola 2010, 30). Tämä asettaa koulun ja nuorisotyön yhteistyön tavoitteiden asettamiselle haasteita. Suomen lainsäädäntö asettaa haasteita nuorisotyön ja koulun yhteiselle kasvatustehtävälle muun muassa salassapito- ja tietosuojaan liittyvillä seikoilla. Laki kuitenkin velvoittaa monialaiseen yhteistyöhön, nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kehittämiseen. (Nuorisolaki 7 a §.)

Monet eri organisaatiot toimivat koulussa saavuttaakseen tavoitteensa: järjestöt, kunnan nuorisotoimi, seurakunta, yritykset ja säätiöt. Tahot toimivat usein itsenäisesti, eikä suunnitelmallista yhteistyötä ole. Toivottavaa tulevaisuudessa olisi, että koulu ja eri nuorisotyötä tekevät tahot laatisivat yhteisiä toimintasuunnitelmia ja tavoitteita. Toiminnan rajapinnat selkeytyisivät, ja jaettu asiantuntijuus mahdollistaisi kattavamman kasvatuskumppanuuden. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 22.)

Suomessa on useita kuntia, joissa koulunuorisotyötä toteutetaan jo aktiivisesti. Vilen (2015, 42-44) mainitsee hyvinä esimerkkeinä Kokkolan, Porvoon, Hyvinkään, Järvenpään ja Vihdin. Näissä kaupungeissa nuorisotyölliset menetelmät on otettu osaksi koulun rakenteita. Toimintaa on rakennettu ja kehitetty pitkällä aika välillä. Se on monipuolista, ja perustuu kasvatuskumppanuuden ideologiaan.

Espoossa kunnallisen nuorisotyön ja koulun yhteistyö vaihtelee eri kouluissa. Alueellisesti on hyviä käytänteitä ja rakenteita ja lisäksi tarpeista nousevaa satunnaistoimintaa. (Vilen 2015, 1-2.) Espoon vuosikertomuksen (2014, 43) mukaan Espoo on jaettu viiteen suuralueeseen; Espoonlahti, Keski- ja Pohjois-Espoo, Leppävaara, Matinkylä-Olari sekä Tapiolan alue. Suomenkielisiä peruskouluja on 78 ja ruotsinkielisiä 12. Nuorisonohjaajia on yhteensä 50 ja lisäksi toiminnassa on mukana oppisopimusopiskelijoita ja harjoittelijoita. Ruotsinkielisiä nuorisonohjaajia on kolme, kahdella alueella. Ruotsinkielinen nuorisotyö kuuluu ruotsinkieliseen opetustoimeen (Svenska bildningstjänster), se ei kuulu hallinnollisesti nuorisopalveluihin.

Espoossa aloitettiin Kouluyhteistyön mallien kehittäminen-projekti 2014–2016. Se on Opetus- ja kulttuuriministeriön osin rahoittama, Espoon kaupungin nuorisopalveluiden, suomenkielisen opetustoimen ja Omnian ammattiopiston yhteinen hanke. Tavoitteena on luoda yhteistyölle selkeät rakenteet ja tavoitteet sisältävä toimintamalli Espooseen. Vilen (2015,2) toteaa, että Espoossa on tällä hetkellä tahtotila luoda yh-

teinen kasvatuskumppanuus nuorisotyön ja koulun välille lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tätä jo olemassa olevaa yhteistyömallia hyödynnän omassa opinnäytetyössäni.

Juvanpuiston alueella nuorisopalveluiden toiminta on pääasiassa kohdistunut nuorten vapaa-ajan ohjelman järjestämiseen. Yhteistyötä koulun kanssa on tehty seitsemänsien luokkien ryhmäytymistapahtuman ja kohdennetun pienryhmä toiminnan muodossa. (A.Toivonen, henkilökohtainen tiedonanto 30.9.2015.)

4 KOULUNUORISOTYÖN KEHITYSHANKKEITA

Koulun ja nuorisotyön yhteistyöhön liittyen on 2000-luvulla tehty useita opinnäytetöitä, ja yhteistyön kehittämiseen sekä tutkimiseen on perustettu hankkeita ja projekteja. Näiden hankkeiden avulla on muun muassa kartoitettu ja tutkittu hyviä kouluun sopivia nuorisotyöllisiä menetelmiä ja saatu tietoa nuorten näkemyksistä ja toiveista. Oman opinnäytetyöni taustalla on Espoon koulu yhteistyön mallien kehittäminenprojekti. Sen lisäksi nostan esille kaksi muuta hanketta: Kanuuna-verkoston koulun ja nuorisotyön yhteistyön tutkimus ja kehittämishanke vuodelta 2012- 2014, sekä Uusiutuva koulu ja nuorisotyö – hanke vuosilta 2011 – 2013.

4.1 Espoon koulu yhteistyö mallien kehittäminen – projekti 2014 -2016

Aloite koulun ja nuorisotyön yhteistyön kehittämiseksi Espoossa on lähtenyt Espoon nuorisolautakunnasta. Tavoitteena on ollut luoda ammattilaisille kokonaisvaltainen, yhteinen tapa toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kouluympäristössä. Siinä on huomioitu eri ikäiset lapset ja nuoret, ja heidän yksilölliset tuen tarpeensa. Yhteistyömallin avulla rakennetaan suunnitelmallista ja aitoa kasvatuskumppanuutta nuorisonohjaajien ja koulun henkilöstön välille. *”Toimintamallissa on asetettu yhteistyölle tavoitteet, määriteltä ensisijaiset kohderyhmät ja nuorisonohjaajan rooli koulussa sekä rakenteet sille, miten yhteistyö organisoidaan käytännössä. Lisäksi on kuvattu erilaisia yhteistyön muotoja ja mitä ne tarkoittavat käytännössä eri kouluasteilla. Myös eri organisaatioiden tehtävät yhteistyön toteuttamisessa on määriteltä”* (Espoon

kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a). Projektikordinaattoriksi nimettiin Anna Vilen Mikkelin Ammattikorkeakoulun (YAMK) yhteisöpedagogi opiskelija. Toimintamallia on työstetty kahden vuoden ajan moniammatillisessa työryhmässä, ja menetelmiä ja rakenteita pilotoitiin lukuvuosina 2014–15 kuudessa eri oppilaitoksessa Espoossa: Tiistilä, Saunalahti, Maininki, Kalajärvi, Espoon yhteislyseon lukio ja Omnian ammattioppilaitos. Nyt lukuvuonna 2015–16 jatkopilotointiin on nimetty 27 koulua (Vilen 2015). Juvanpuiston koulu kuuluu jatkopilotointiryhmään.

Yhteistyömallissa kuvataan muun muassa kouluyhteistyön vuosikello (KUVIO 1), jossa koulun ja nuorisotyön yhteistyö nivotaan suunnitelmallisesti yhteen lukuvuositasolla. Siihen on aikataulutettu esimerkiksi yhteisölliseen oppilaanhuoltoryhmään osallistuminen, ryhmäytystapahtumia, vanhempainiltoja, teematunteja, sekä nuorisonohjaajien näkyvyyttä välitunneilla. Tarkoitus on pyrkiä pois vain hetkellisistä toiminnoista, ns. tulipalojen sammutuksesta. Tavoite on, että yhteistyö ei ole pelkästään henkilöiden aktiivisuuden varaan jäävää toimintaa. *”Toimintamalli on kiinnitetty koulun lakisääteisiin rakenteisiin (yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä) ja ohjaaviin asiakirjoihin (opetussuunnitelma), ja suunniteltu niin, ettei yhteistyötä varten tarvitse lisätä henkilöstöresurssia koulussa tai nuorisopalveluissa”* (Vilen 2015, 88).

Tavoitteena on, että kaikilla Espoon kouluilla on vuonna 2016 kumminuorisonohjaaja nuorisopalveluista, sekä vähintään minimimäärä yhteistyötä nuorisopalveluiden kanssa. Keväällä 2016 nuorisopalvelut järjestävät Espoon peruskoulujen ja Omnian ammattioppilaitoksen opettajille perehdytyksen toimintamalliin, ja koulut ottavat toimintamallin käyttöönsä syyslukukauden 2016 alkaessa. (Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a.)

Tämän projektin tuotoksena syntyi nettiin espoo.fi-sivuille menetelmäpankki, jota nuorisonohjaajat ja opettajat voivat käyttää toimintojensa suunnitteluun ja toteutuksen tueksi. Se sisältää eri teemoihin liittyviä nuorisotyöllisiä menetelmiä, joita voi ja saa hyödyntää, mutta eivät ole yhteistyötä määrääviä tapoja (Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015b).

KUVIO 1. Kouluyhteistyön vuosikello (kevät 2015).

4.2 Koulun ja nuorisotyön yhteistyön tutkimus- ja kehittämishanke 2012-14

Kanuuna-verkosto on Suomen 27 suurimman kunnan nuorisotoimien kehittämisverkosto, jota on rahoittanut Opetus- ja kulttuuriministeriö vuodesta 2007. Verkoston tarkoituksena on luoda ja ylläpitää edellytyksiä kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämiseksi kunnissa kuntien yhteistyönä. Keskeiset toimintaperiaatteet ovat nuorisolähtöisyys ja valtakunnallisuus. (Nuorisokanuuna 2016.)

Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuunan kehittämis- ja tutkimushanke toimintamalleista koulun ja nuorisotyön yhteistyöstä toteutettiin vuosina 2012-14. Hakijakuntia oli 12, ja valituiksi tulivat Hyvinkää, Lahti, Kokkola, Kuopio ja Oulu, sen perusteella, että näissä kunnissa oli jo toteutettu yhteistyötä. Hanke alkoi touko-kuussa 2012. (Kiilakoski 2015, 176.)

Tutkimusaineisto muodostui kenttähavainnoista, haastatteluista, lomakekyselyistä sekä kuntien tuottamasta materiaalista (Kiilakoski 2015, 177). Haastatteluja tehtiin nuorille eri luokka-asteilla, opettajille, rehtoreille sekä nuorisotyöntekijöille. Haastattelut käsittelivät eri teemoja: kouluviihtyvyyttä, kouluosallisuutta, koulukulttuuria sekä

nuorisotyötä koulussa. Haastatteluissa oli mukana myös nuoria, jotka kyseisellä hetkellä olivat syystä tai toisesta nuorisotyön toiminnan ulkopuolella. Tärkeänä kehittämishaasteena nähtiin tavoittaa juuri näitäkin nuoria. (mt.,177-178.)

Koulu on yksi kasvuyhteisö muiden ohella, halusipa se sitä tai ei. Kiilakosken (2015) koulumaailman toiminnan jako kolmeen tasoon tuo esille kullakin tasolla olevat kehittämisen mahdollisuudet. Kanuunan tutkimuksen perusteella nuoret kokevat *yksilötasolla* koulun ja roolinsa siellä hyvin eri tavoin. Osa nuorista on aktiivisia toimijoita, rohkeita ja suosittuja, mutta osa nuorista syrjään vetäytyneitä, yksinäisiä ja jopa kiusattuja.

Kouluviihtyvyyteen ja menestymiseen koulussa vaikuttavat suuresti nuorten väliset suhteet sekä kokemukset ryhmän hyväksyttynä jäsenenä olemisesta, niinpä *ryhmä- ja nuorisokulttuurinen taso* täytyy huomioida. Tutkimuksen tuloksien pohjalta mukana olleet opettajat kokivatkin oppilaiden ryhmätyötaitojen edistämisen yhdeksi kehittämistyön kohteeksi. (Kiilakoski 2015, 33-36.) Nuorisotyön ryhmädynamiikan tuntemus ja ryhmäprosessien tuki on keskeinen koulunuorisotyön tehtävä, ja tällä saralla se pystyykin tarjoamaan paljon kouluyhteisölle, esimerkiksi nivelvaiheiden ryhmäyttämistäpahtumien avulla.

Yhteisötasolla tarkastellaan nuorten ja koulun aikuisten välisiä suhteita. Kouluhyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että koulussa on eri ammattialojen edustajia, helposti lähestyttäviä aikuisia, joiden puoleen nuori voi kääntyä hankalissa asioissa. Aikuinen voi olla esimerkiksi nuorisotyöntekijä, koulunkäynninohjaaja, keittäjä, siistijä, kuraattori, terveydenhoitaja tai opettaja. Haastatteluissa kävi ilmi, että eri nuoret kokevat eri aikuiset eri tavalla, niinpä on perusteltua, että koulussa toimii eri roolissa toimivia aikuisia.

Kouluun tarvitaan henkilöitä joilla ei ole arviointiasemaa, ja joiden työote ei lähde ongelmatilanteista ja niiden ratkaisemisesta (Kiilakoski 2014, 56). Opettajien rooli on haastava, sillä heidän tulee hallita yhtä aikaa sekä institutionaalinen roolinsa koulun ja opetuksen edustajana, auktoriteettina, kuin myös roolinsa rentona luotettavana, lähellä olevana ihmisenä nuorelle. (mt.,36-40.) Tutkimuksen haastatteluissa oppilaat jakoivat opettajat verrattain tarkasti rentoihin ja kireisiin opettajiin. Vain rennoille, luo-

tettaville opettajille nuoret uskalsivat kertoa huoliaan. Kouluhyvinvoinnin kannalta on keskeistä, että jokaisella nuorella on ympärillään aikuisia, jotka uskovat häneen ja tukevat tarvittaessa hankalissakin asioissa.

Kiilakoski (2015) toteaa, että yksi kehittämisenkohde suomalaisissa kouluissa on oppilaiden osallisuuden lisääminen sekä päivittäisissä koulun toiminnoissa kuin laajemmin kehittämisen kysymyksissä. Useissa tutkimuksissa on todettu, että keskimäärin kolmannes kyselyihin vastaajista on kokenut voivansa vaikuttaa opiskeluympäristönsä päätöksentekoon (Myllyniemi 2014, 43). Tässä Kanuunan tutkimuksessa tulokset olivat samansuuntaisia. Haastatelluista oppilaista jopa oppilaskunnan hallitukseen kuuluvat oppilaat epäilivät osallisuuden syvyyttä koulussaan. Vaikuttavimmaksi katsottiin oppilaskunnan hallituksen mahdollisuudet, mutta ideoiden esille tuloa katsottiin rajoittavan nuorten epäviralliset suhteet. Keskenään tutut nuoret uskalsivat kertoa ajatuksistaan, mutta mikäli nuori ei tuntenut ketään oppilaskunnan jäsenistä, oli riski, että ideoita ei uskallettu tuoda esille. (Kiilakoski 2015, 43.) Haastatteluissa havaittiin, että nuoret näkivät koulussa kehittämisen tarvetta yksittäisen nuoren aseman huomioimisessa ja hänen mahdollisuuksissaan tulla kuulluksi koulupäivän aikana sekä ryhmädynamiikkaan liittyvissä asioissa, ja laajemmin osallisuuden koulussa (mt.,63).

Tutkimushankkeessa ilmeni, että nuoret kritisoivat opettajajohtoista opetustyyliä, omaa passiivista kuuntelijan rooliaan oppitunneilla. Toiminnallisuuden ja osallisuuden vähäisyys vaivasi erityisesti kinesteettisen oppimistyylin omaavia yläkoululaisia. Oppilaat kokivat, että yläkoulussa ei ole riittävästi virikkeitä välituntien viettoon ja että sama virikkeettömyys vaivaa myös oppitunteja. (Kiilakoski 2015, 49-50.)

Jyrki Huuskon (1991,31) näkemyksen mukaan jokaiseen kouluun muotoutuu oma ilmapiirinsä, koulukulttuurinsa (Kiilakoski 2014,67). Se ilmentää koulussa toimivien aikuisten ja nuorten keskinäisiä suhteita ja asemaa. Koulukulttuuri kuvastaa koulun tapaa toimia, sen normeja, arvoja, perinteitä ja rituaaleja. Koulukulttuuriin liittyen koulujen välillä voi olla suuria eroja (mt.,67). Koulu voi olla arvosanakeskeinen laitos, tai instituutio, jossa painotetaan oppilaan hyvinvointia ja viihtymistä koulussa (Kiilakoski 2009, 38). Toimintakulttuurin muuttaminen on hidas ja työläs prosessi, mutta osa haastatelluista näki keskeisenä tavoitteena juuri toimintakulttuurin vaikuttamisen.

Toiveena olisi, että koulun toimintamallit kohdentuisivat nuorten osallisuuden, koulussa viihtymisen ja toiminnallisuuden edistämiseen. (Kiilakoski 2015, 68.)

Uudistuvan opetussuunnitelman 2016 näkökulma on, että koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta. Oppilaille tulee olla mahdollisuus osallistua oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin (OPS 2016). Koulukulttuuriin ollaan vaikuttamassa perustavanlaatuisesti uuden opetussuunnitelman myötä.

Valtakunnallinen opetussuunnitelma ohjaa koulussa tapahtuvaa opetusta, tavoitteita ja arvioinnin muotoja. Nuorisotyön tulisi olla osa opetussuunnitelmaa, koska rakenteisiin sidottuna sen vaikutusmahdollisuudet ovat kestävämmät, siitä tulee koulun hyväksymää toimintaa. Laajan opetussuunnitelman näkökulmasta oppimista tapahtuu myös koulun oppituntien ulkopuolella. Tämä näkökulma sopii hyvin koulun ja nuorisotyön yhteistyönkehittämisen lähtökohdaksi, koska silloin huomion kohteena on nuoret ja heidän maailmansa, opetuksen ja opettajien toiminnan lisäksi. (Kiilakoski 2015, 156.) Toivottavasti uusi OPS 2016 valmistuessaan huomioi nuorisotyölliset menetelmät ja koulunuorisotyön, ja kirjaa ne ohjelmaansa.

Haasteita nuorisotyön kehittymiseen kouluissa tuo resurssikysymykset. Tutkimuksen mukaan nuorisotyöntekijöiden pitäisi pystyä olemaan mukana koulun arjessa säännöllisesti, koska tämä luo epävirallisia kontakteja oppilaisiin sekä edistää yhteistyötä koulun opettajien kanssa. Ounasteltavissa on, että nuorisotyön syvyys koulussa on sidoksissa siihen kuinka paljon kunnat haluavat käyttää resursseja, esimerkiksi palkkaamalla koululle nuorisotyöntekijän. (Kiilakoski 2015, 158.)

Kiilakoski laati tutkimushankkeen loppuvaiheessa 14 kohdan tiivistelmän hankkeen aikana selvinneistä asioista. Hän laati niistä luonnoksen huonetauluksi. *"Ohjeet on suunnattu kaikille niille, jotka haluavat kehittää koulun ja nuorisotyön yhteistyötä."* Kirjaan opinnäytetyöhöni huonetaulun otsikkotasoisena, mutta halutessaan lukija voi perehtyä aiheisiin tarkemmin Nuorisokanuunan nettisivuilla (Nuorisokanuuna. Huonetaulu).

1. *Keskustele toiminnan lähtökohdista koulun ja nuorisotyön kesken. Käytä aikaa vuoropuhe-
luun, älä pelkästään toimintaan. Rakenna yhteisymmärrys tavoitteista, keinoista ja yhteisistä
tarpeista.*
2. *Sitouta toimintaan mukaan riittävä määrä eri toimijoita. Koulut ovat verrattain vakaita insti-
tuutioita, ja niiden arkeen vaikuttaminen edellyttää, että toiminnalla on kytkökset koulussa jo
toimiviin rakenteisiin, kuten tiimeihin ja toimintaryhmiin.*
3. *Ratkaise kysymys nuorisotyön ajasta ja tilasta koulussa sekä nuorisotyöntekijän asemasta.*
4. *Mieti alusta lähtien, mikä on nuorten asema toiminnassa, niin suunnittelussa, toteutuksessa
kuin arvioinnissakin.*
5. *Mieti nuorisotyön yhteys koulun opetussuunnitelmaan*
6. *Mieti ongelmakeskeisen ja innostavan toiminnan suhde.*
7. *Arvioi, keitä nuoria toiminta tavoittaa.*
8. *Ratkaise kysymys, tarkoittaako koulunuorisotyö työtä koulurakennuksessa ja koulualueella.*
9. *Tutkaile suhdetta kouluyhteisön muihin jäseniin.*
10. *Mieti yhteys muuhun nuorisotyöhön.*
11. *Pidä silmällä formalisaatiota ja informalisaatiota*
12. *Arvioi toiminnan hyödyt rehellisesti*
13. *Mieti, halutaanko säilyttää olemassa olevan toimintakulttuurin vai osallistua sen uudistami-
seen*
14. *Ansaitse luottamus tekemällä.*

4.3 Valtakunnallinen Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hanke 2011-2013

Valtakunnallinen Uusiutuva koulu ja nuorisotyöhanke toteutettiin ajalla 1.1.2011 – 30.6.2013 ja sen rahoittajana toimi Opetus- ja Kulttuuriministeriö, sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu, joka myös koordinoi hanketta. Hankkeen tavoitteena oli valottaa nuorisotyön työmuotojen nykytilannetta eri kouluasteilla sekä tuottaa ajatuksia, ideoita ja käytännön toimintamalleja kuntien kehittämistyön tueksi. Kehittämistyö toteutettiin Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueen 28 kunnan alueella. Siinä kartoitettiin muun muassa 30 eri nuorisotyöalan ja lastensuojelulaitoksen toimijoiden ja kuntien nuorisotoimien yhteistyökäytänteitä ja näkemyksiä koulunuorisotyöstä ja kehittämistarpeista. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 5-6.) Hankkeen aikana nuorisotyön kehittämis- ja pilotointikokeilu tehtiin Konneveden yläkoulussa, jolloin yhteistyökumppaneina olivat

myös Konneveden kunta sekä vapaa-aikatoimi. Projektipäällikkönä toimi Marjo Kolehmainen ja projektityöntekijänä Pauliina Lahtinen, joka toimi Konnevedellä nuorisotyöntekijänä sekä koulussa että vapaa-ajalla koko pilottijakson ajan.

Valtakunnallisen Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hankkeen kokemusten ja aineistojen pohjalta havaittiin, että nuorisotyön rooli, asema ja työmuodot vaihtelevat Suomen koulussa kunnittain ja kouluittain. Toimintaa on eritasoista ja vain harvoissa kunnissa yhteistyö ja sen tavoitteet on otettu osaksi opetussuunnitelmaa tai muita ohjaavia asiakirjoja.

Kolehmainen ja Lahtinen (2014, 16-21) jakavat projektiraportissaan nuorisotyön toiminnan koulussa neljään eri toiminnan tasoon. *Tilatasolla* koulun ja nuorisotoimen fyysisiä tiloja käytetään yhteiskäytössä. Nuorisotiloissa voidaan illalla järjestää vanhempainiltoja ja päivällä oppitunteja. Nuorisopalvelut taas käyttävät koulun tiloja kerho- ja harrastuspiirien järjestämiseen. Tilatasolla työtä tehdään harvoin työparina, eikä siihen liity välttämättä yhteisiä tavoitteita, dialogisuutta tai muuta yhteistä toimintaa. *Menetelmätasolla* koulu pyytää nuorisopalveluilta esimerkiksi teematunteja päihdekasvatukseen liittyen, seitsemäsluokkalaisten ryhmäytyksiä ja toiminnallisia työpaikkoja vanhempainiltoihin. Nuorisonohjaajat ovat pääsääntöisesti toteuttajia. Toiminnasta puuttuu yhteinen suunnittelu, tavoitteiden asettelu ja arviointi. Toimintojen vaikutuksesta käytäntöön ei ole seuranta tai lisätoimia. Menetelmätasoon kuuluvat lisäksi eri järjestöjen toteuttamat kasvatustehtävään teemoitellut kouluvierailut, jotka katsotaan myös koulu yhteistyöksi. *Tiedonvaihtotasolla* nuorisotyö ja koulu tiedottavat nuorille toistensa kanavia käyttäen omista tapahtumistaan ja palveluistaan. Tiedonvaihtoa näillä kahdella taholla voi olla oppilaittenkin suhteen, mutta usein vain ongelmälähtöisesti esim. huoltajan pyytäessä nuorisotyöntekijän oppilashuoltoryhmän palaveriin. Tiedonvaihto perustuu oppilaan koulusta suoriutumiseen, kiinnittämättä huomiota nuoren kokonaisvaltaiseen elämäntilanteeseen ja -hallintaan. Tiedonvaihtotasolla salassapito- ja vaitiolovelvollisuuskysymykset asettavat haasteita yhteistyölle, vaikka tietojen vaihto olisi nuoren edun mukaista. *Kasvatuskumppanuustasolla* nuorisotyöntekijä toimii koulun arjessa täyspäiväisesti, osallistuen suunnitteluun, oppitunteihin, välituntitoimintaan ja esim. ryhmäytystapahtumien ja retkien järjestämiseen. Kasvatuskumppanuustasolla yhteisössä huomioidaan kaikki koulun arjessa toimivat ammattilaiset: oppilashuollon henkilöstö, kouluterveydenhoito, koulunkäynninohjaajat

sekä koulun muut toimijat esimerkiksi siistijät ja ruokalan henkilöstö. Tavoite on tehdä ja kehittää monialaista yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tämä edellyttää yhteistä tahtotilaa ja aikaa keskustelulle, toisen osaamisen ja ammatillisuuden tunnistamista ja arvostusta, selkeitä työnkuvia ja työnjakoa, sekä luottamusta toisiinsa. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 20.)

Nuorisotyöntekijän rooli koulussa on monimuotoinen ja rakentuu hänen oman persoonallisuutensa, koulutuksensa, erikoistumisensa ja työkokemuksensa pohjalta. Hankkeen kehittämistyönä tuotettiin nuorisotyöntekijyyden tueksi malleja, jotka useammalla tavalla selkeyttävät ammatti-identiteettiä sekä nuorisotyöntekijöille että muille ammattiryhmille. Mallit toimivat myös apuvälineinä yhteistyön suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kolehmainen ja Lahtinen (2014, 60-66) kuvaavat projektiraportissaan malleja seuraavasti. *Työnkuvaus* rajaa nuorisotyöntekijän työajan, arvopohjan ja työtehtävät. Opetushenkilöstölle nuorisotyölliset menetelmät voivat olla uusia ja vieraita, ja niiden nimeäminen ja selventäminen auttavat luottamuksellisen yhteistyön syntymistä. *Arviointimallin* avulla nuorisotyöntekijät arvioivat omaa työtänsä, sen tavoitteita ja periaatteita. Sen avulla suunnitellaan työn kehittämistä. *Roolikartta* selventää roolia koulussa ja on apu uusien työntekijöiden perehdytyksessä. *Osaamiskuvaus* määrittelee nuorisotyöntekijän ammatinkuvauksen laajasti. Siinä käsitellään yhteisöllinen, pedagoginen ja yhteiskunnallinen osaaminen sekä kehittämisosaaminen. *Työaikamallissa* katsotaan työajan jakautumista eri toimintaympäristöihin. Huomioitavaa on, että koulussa tehtävä työaika ei jakaannu tasaisesti ympäri lukuvuoden, koska erilaiset tapahtumat ja oppilaiden nivelvaiheet edellyttävät aikataulujärjestelyitä. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön vuosikello-malli auttaa lukuvuoden toimintojen suunnittelussa ja dokumentoinnissa. Siihen voidaan sijoittaa yhteistyön ajankohdat ja työnjako. Tällöin työntekijöiden vaihtuminen ei vaikuta toimintojen tai suunnitelmien toteutumiseen. Kouluyhteistyön rakentamista varten on *prosessikuvaus*. Siinä määritellään tavoitteet, jotka selkiyttävät suunnittelua sekä eri toimijoiden tehtävät yhteistyön eri vaiheissa. Lisäksi hankkeen kehittämistyönä tuotettiin *Nuorisotyön ja koulun toiminnallisen yhteistyösopimus-malli*, sekä *Koulussa tehtävän nuorisotyön seuranta ja arviointikysely kaavakkeet* ohjeistuksineen.

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö – hankkeen aineistossa ilmeni nuorisotyön tarve uusiutua ja vahvistaa omaa ammatillisuuttaan. Sitä tarvitaan työn resurssien kohdentamiseen sekä oman paikan ja aseman löytymiseen kouluympäristössä. Koulun rakenteet ja toimintakulttuuri tarvitsevat myös muutosta. Toivottavaa onkin, että tulevaisuudessa koulu on monien ammattialojen yhteisö, joka tukee oppilaiden yhteisöllisyyttä sekä henkistä ja fyysistä hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.

5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

Keskustelin yhteistyön kehittämisideastani koulun rehtorin ja Juvanpuiston koululla toimivien nuorisonohjaajien kanssa joulukuussa 2014, ja sain molemmilta tahoilta myönteisen vastaanoton. Opinnäytetyöni tilaajaksi tulivat sekä Juvanpuiston koulu, että Espoon nuorisopalvelut. Nuorisonohjaajilta kuulin Espoon koulu yhteistyö mallien kehittäminen – projektista, ja Juvanpuiston koulun kuulumisesta jatkopilotointiryhmään. Koulu yhteistyön toiminnan organisointiin ja yhteistyömenetelmiin oli olemassa projektin tuottamaa valmista aineistoa, mutta Juvanpuiston koulussa mallin mukaista toimintaa ei ollut käynnistetty. Nuorisonohjaajat kaipasivat selkeästi rohkaisijaa ja organisoivaa yhdyshenkilöä toiminnan alkuun saattamiseksi. Näihin saappaisiin astuin opinnäytetyötäni tekemään.

Opinnäytetyöni kehittämiskysymykset ovat:

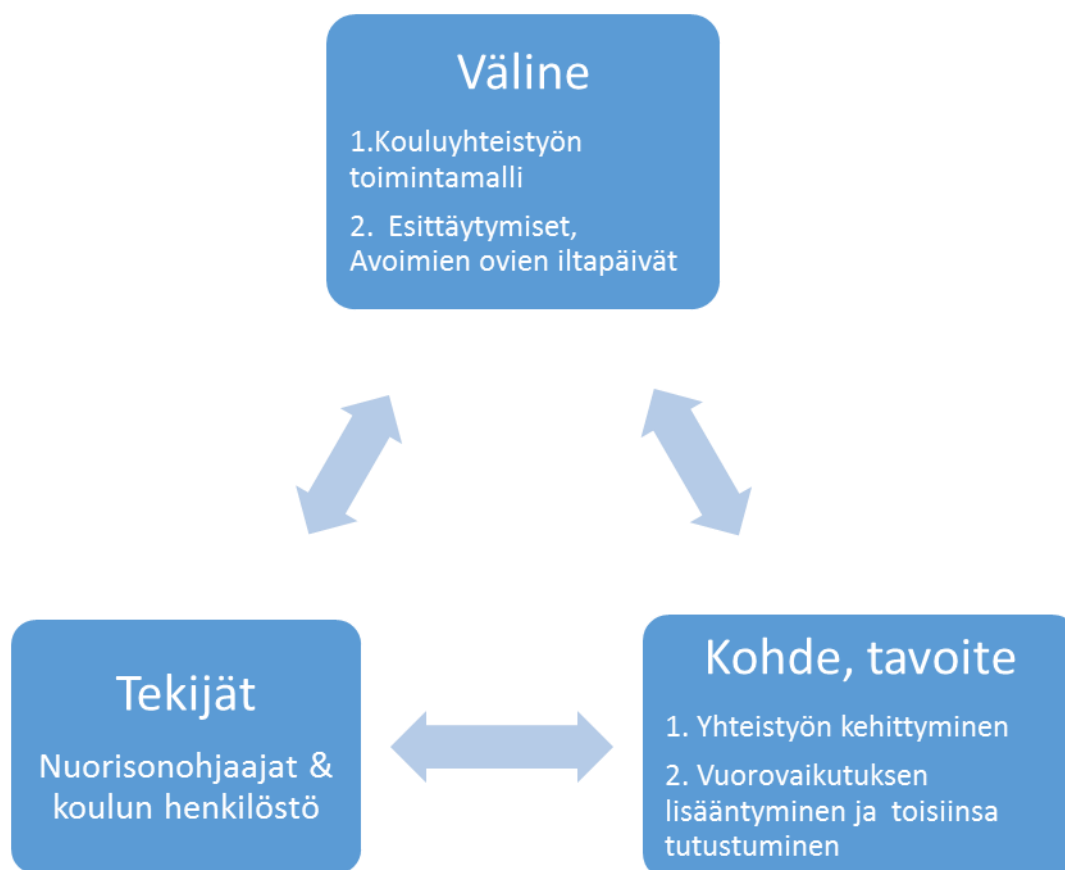
Mitkä Espoon koulu yhteistyömallin menetelmistä toimivat Juvanpuiston koulussa?

Millä menetelmillä koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien vuorovaikutusta ja toistensa tuntemusta voitaisiin edistää?

Näihin kysymyksiin hain vastauksia ja johtopäätöksiä toimintatutkimuksellisen lähestymistavan periaatteesta. Hannu L.T. Heikkisen (2008, 27-28) toimintatutkimuksen kuvauksen näkökulmasta, osallistuin kehitystehtävääni muutokseen tähtäävällä interventiolla, rohkaisin ohjaajia yhteistyömallin mukaisiin toimiin, kerroin koulu yhteistyömallista koulun henkilöstölle, ja osallistin henkilöstöä kehittämistyöhön. Prosessin aikana keskustelimme yhdessä nuorisonohjaajien ja koulun yhteyshenkilön kanssa prosessin kulusta ja näkemyksistä sekä toiveista yhteistyön kehittämisen suhteen. Tavoitteenani oli kehittää koulu yhteistyötä kaikkien osapuolien eduksi. Toimintatutki-

muksen periaatteellinen lähtökohta on, että mahdollisimman monet kehittämistehtävän sisään kuuluvista toimijoista ovat mukana prosessissa, suunnittelussa, aineiston keruussa ja johtopäätösten teossa. On tärkeää huomioida molempien tahojen näkemykset, koska uusia asioita, menetelmiä ei voi tuoda käytäntöön ilman molempien tahojen hyväksyntää ja halua toteuttaa niitä. (Heikkinen 2008, 32.)

Opinnäytetyössäni on hyödynnetty toimintatutkimuksellista lähestymistapaa ja toteutuksen teoriana on Lev Vygotskyn kolmiomalli (KUVIO 2), jossa kaiken toiminnan katsotaan perustuvan tekijöiden, välineiden ja tavoitteiden keskinäiseen vuorovaikutukseen.

KUVIO 2. Toiminnan teorian kolmiomalli Bannon ja Bodkerin (1991) mukaan.

Vygotsky (1978) toteaa: ”*Kaikki toiminta, jonka ihminen (tekijä) saa aikaan kohdistuu johonkin (kohde) – tavoitteenaan jokin päämäärä (motiivi)*” (Marjamäki & Pekkola 2006,2). Samassa artikkelissa mainitaan, että Bannon ja Bodker (1991) nimesivät Vygotskin kolmiomallin käsitteet uudelleen: subjekti = tekijä, objekti =väline ja tarve=kohde.

5.1 Kehittämistyön rajaukset

Kehittämistehtäväni keskiössä ovat olleet Juvanpuiston koulun nuorisopalvelun nuorisonohjaajat, koulun rehtori, apulaisrehtorit, koulukuraattori, opinto-ohjaaja, psykologi, terveydenhoitaja sekä 5.-9. luokkien luokanvalvojat, aineenopettajat ja luokkien koulunkäynninohjaajat. Espoon kouluyhteistyömallin painopiste on 5. – 8. luokkalaisissa, mutta omassa kehittämistehtävässäni otin huomioon koko yläkoulun, koska 9.luokat näyttivät tarvitsevan koulussamme erityistä huomiota.

Kehittämistyön aineisto muodostuu kenttäpäiväkirjan muistiinpanoista, ryhmähaastattelun lomakekyselyn vastauksista sekä havainnoinnista prosessin eri vaiheissa. Aineisto on kerätty joulukuun 2014 – maaliskuun 2016 välisenä aikana. Kenttäpäiväkirjan muistiinpanot kuvaavat opinnäytetyössäni kehittämisprosessin kulkua ja ovat olleet muistini tukena kehittämistyön suunnittelussa ja arvioinnissa. (Grönfors 1982, 136). Sekundääristä aineistoa olen saanut Vilenin (2015) syksyn 2015 Espoon henkilöstökyselyn vastauksista. Kehittämistyöni toteuttaminen rajautuu maaliskuuhun 2016, johtuen opinnäytetyön valmistumisen aikataulusta.

Kehittämistyöni tiedon intressiksi muodostui tekninen lähestymistapa, ennalta suunnitellun yhteistyömallin testaaminen, sen seuraaminen ja muokkaaminen tarpeita vastaavaksi, Juvanpuiston koulukontekstin näkökulmasta ja resursseista määräytyväksi (Toikko & Rantanen 2009, 45). Mutta lisäksi myös praktinen lähestymistapa, jonka mukaan prosessia ohjataan ja muokataan yhteistoiminnallisesti kaikkien toimijoiden kesken havaintoihin ja käytännönkokemuksiin perustuvaan tietoon perustuen (em.46). Keskiössä olivat Juvanpuiston nuorisonohjaajat, koulun opettajien edustaja ja johdon edustajana rehtori. Itse olin Juvanpuiston koulun erityisluokanopettajan viransijaisena, eli areenani oli koko toimintaympäristö ja roolini etnografisesta näkökulmasta toimia yhdyshenkilönä, havainnoijana ja organisoijana näiden kahden instituution välillä (Eskola & Suoranta 2000, 106).

Arviointiaineiston olen koonnut päiväkirjan muistiinpanoistani, ryhmähaastattelun tuloksista, havainnoista prosessin aikana sekä havainnoista koulun henkilöstölle järjestetyn Avoimien ovien iltapäivän onnistumisesta tammikuussa 2016. Luokun nuorisohjaajien ja koulun yhteyshenkilön kanssa meillä oli loppuarviointikeskustelut

maaliskuussa 2016 opinnäytetyöni päättämisen yhteydessä. Tällöin arvioimme opinnäytetyöni tavoitteiden onnistumista yhdessä sekä mietimme jatkonäkymiä.

5.2 Kehittämistyön menetelmät

Kenttäpäiväkirja - toimijakeskeinen kehittäminen

Kehittämistyöni prosessin aikana tapasimme nuorisonohjaajien, rehtorin ja koulun yhteyshenkilön kanssa sekä suunnittelullisesti että sattumanvaraisesti. Yhteisistä palaverista ja keskusteluista sekä prosessin etenemisestä olen pitänyt kenttäpäiväkirjaa. Seuraavaksi tiivis kuvaus intervention toteutuksesta muistiinpanojeni pohjalta.

Joulukuussa 2014 aloitin ideoinnin opinnäytetyötäni varten keskustelemalla Juvanpuiston koulun rehtorin ja nuorisotila Luukulla työssä olevien nuorisonohjaajien kanssa. Molemmat tahot olivat kiinnostuneita aktiivisesta yhteistyöstä ja teimme sopimuksen opinnäytetyöni tavoitteista koulun ja nuorisotyön yhteistyön kehittämiseksi.

Helmikuussa 2015 sain Nuorisotila Luukun ohjaajilta selvityksen yhteistyön sen hetkisestä tilanteesta, sekä heidän minimitoiveistaan tulevalle lukuvuodelle. Lisäksi sain haltuuni Espoon koulu yhteistyön mallien kehittäminen -projektiin liittyvän koulu yhteistyön toimintamallin. Mallin mukaisesti toiminnan organisoinnin perustaksi tuli ensin nimetä molemmista organisaatioista yhteistyöstä vastaavat henkilöt. Juvanpuiston kumminuorisonohjaaja oli jo päätetty nuorisopalveluiden taholta. Haastattelin koulun opinto-ohjaajaa, ja hän suostui mielellään Juvanpuiston koulun vastuu- ja yhteyshenkilöksi.

Huhtikuussa 2015 keskustelin rehtorin kanssa kehittämistehtävästäni tarkemmin ja toin esille, että aktiivisen yhteistyön aloittaminen syksyllä 2015 edellyttäisi yhteisen palaverin pitämistä keväällä 2015. Pidimme suunnittelupalaverin toukokuun alussa ja siihen osallistuivat rehtori sekä vastuuhenkilöt nuorisopalveluiden ja koulun taholta. Palaverissa esittelin Espoon koulu yhteistyön mallien kehittäminen -projektin pääpiirteet ja siihen liittyvän koulu yhteistyömallin. Keskustelimme mallin pohjalta yhteisistä tavoitteista ja toiveista, jonka jälkeen sovimme päälinjat tulevalle lukuvuodelle 2015–16. Kumpikin taho lupasi toimittaa tiedoksi toisilleen omat vuosikello-suunnitelmansa

ennen kevätlukukauden 2015 päättymistä. Seuraava kokous päätettiin pitää heti syyslukukauden alkaessa, jolloin täsmennettäisiin lukuvuoden yhteisiä toimintoja.

Sovitun mukaisesti toinen palaveri pidettiin elokuussa heti kouluvuoden alkaessa, ja paikalla olivat kaikki Juvanpuiston nuorisonohjaajat sekä koulun yhteistyön vastuuhenkilö. Tällöin tarkastelimme kouluyhteistyömallin mukaista vuosikelloa ja varmistimme, että Juvanpuiston nuorisopalveluiden kouluyhteistyön vuosisuunnitelma piti sisällään mallin mukaiset toiminnot eri luokka-asteille. Koulun ja nuorisopalveluiden yhteistä vuosikelloa ei tehty. Toteutuviksi arvioimme päihdekasvatuksen teematunnit 6.luokille, 7.luokkien ryhmäytymistapahtuman ja siihen jatko- ja lisätapahtumat, osallistumisen yhteisölliseen OHR-kokoukseen, eli oppilaanhuoltoryhmän kokoukseen, aktiivisen välituntitoiminnan, luokkavierailut nuorisotiloissa sekä kohdennetun pienryhmätoiminnan 6.luokan pojille sekä 7.luokkien tytöille. Keväällä 2016 järjestettäisiin lisäksi 6.luokkien eli tulevien 7.luokkalaisten ennakkoryhmäytys yläkouluun siirtymisen edellä. Lisäksi päätimme aloittaa Juvanpuiston koulussa tukioppilastoiminnan, josta koulutukset sekä lisätietoa nuorisonohjaajat hankkivat Mannerheimin Lastensuojeluliitosta. Ohjaajat ja koulun vastuuhenkilö organisoivat toiminnan yhdessä syksyn 2015 aikana. Sovimme, että ohjaajat olisivat suoraan yhteydessä luokanopettajiin heidän kanssaan tehtävään yhteistyöhön liittyen. Rehtorin vastuulle jäi nuorisonohjaajan kutsuminen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen lukuvuoden aikana.

Kouluyhteistyön toimintamallin jalkauttamisen lisäksi tavoitteeni opinnäytetyössä oli edistää koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien vuorovaikutusta ja toistensa tuntemusta. Tämä tavoite mielessäni pyysin nuorisonohjaajiamme tulemaan esittäytymään ja kertomaan toiminnastaan lukuvuoden ensimmäiseen isoon opettajakokoukseen. Koulussa aloitti työnsä joukko uusia opettajia, ja me kaikki entisetkään emme tunteet talomme nuorisonohjaajia, joten esittäytyminen lukukauden alussa oli mielestäni paikallaan. Nuorisonohjaajat osallistuivat myös lokakuiseen isoon opettajakokoukseen, henkilökunnan joulukahvi-tilaisuuteen, tammikuun ryhmähaastatteluun sekä yhteisölliseen oppilashuoltoryhmän kokoukseen tammikuussa.

Syksyllä 2015 keskustelin Espoon kouluyhteistyö mallien kehittäminen - projektikordinaattori Anna Vilenin kanssa ja sain kehittämistehtäväni tueksi hänen syyskuussa

2015 tekemän Espoon peruskoulujen henkilöstön kyselytutkimuksen tulokset. Näiden tuloksien avulla sain näkemyksen siitä, mitä koulunuorisotyöstä Espoon kouluissa yleisesti ajateltiin.

Syksyn ja talven aikana pidimme kerran kuussa palaverin tarkistaaksemme suunnitelmien toteutumista. Liittyen lokakuun isoon opettajakokoukseen, pyysin rehtorilta yhteisöpedagogin näkökulmasta ja opettajana, että keskustelisimme opettajakokouksessa välitunneilla lisääntyneestä kiusaamisesta ja väkivaltaisuudesta, jota monet talossa työskentelevät olivat itseni lisäksi huomioineet. Kokouksessa rehtori kertoi Facebookissa olevasta videosta, jossa kuvattiin hengityksen lamauttavaa kuristusotetta. Tämä video saattoi olla syypää ilmenneisiin ”kuristusote-leikkeihin”. Omassa puheenvuorossani kerroin Espoon koulu yhteistyön kehittämishankkeesta ja koulu yhteistyömallista, sen tavoitteista, mahdollisuuksista ja menetelmistä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kiusaamisen ehkäisemiseksi. Nuorisonohjaajat kertoivat suunnitelmistaan, millä tavoin he aikoivat vastata syntyneeseen tilanteeseen nuorten vapaa-ajalla, esimerkiksi lisäämällä ohjelmaa viikonlopuille elokuva-esitysten avulla, sekä tekemällä yhteistyötä seurakunnan kanssa Saapas-palveluoperaation kera.

Tammikuussa kehittämistyöni eteni vaiheeseen, jossa halusin osallistaa koulumme opetushenkilöstön kehittämistyöprosessiin ja kartoittaa heidän näkemyksiään nuorisopalvelujen toiminnasta koulussamme. Lisäksi halusin tietoa, jonka avulla yhteistyön kehittämistä voitaisiin ohjata eteenpäin. Järjestin koulun henkilöstölle ryhmähaastattelun, jossa hain vastauksia ajan rajallisuuden vuoksi kyselylomakkeella. Haastattelun jälkeen nuorisotila Luukulla oli kolmena iltapäivänä Avoimet Ovet koulun henkilöstölle, jolloin oli mahdollisuus molemminpuoliseen tutustumiseen ja keskusteluun haastattelussa nousseita asioita.

Toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukaan mahdollisimman monen yhteisöön kuuluvan jäsenen tulisi olla mukana kehittämistyössä. Toimintatapojen ja työn kehittäminen edellyttää yhteistoiminnallisuutta ja vuorovaikutusta, yhteistä halua ja tavoitetta (Toikko & Rantanen 2009, 16-17, 32-33; Kiilakoski 2015, 115). Osallistumista edistävät välineet jaetaan Toikko & Rantasen (2009, 98–112) mukaan kolmeen ryhmään. Niitä ovat 1. konkreettiseen kehittämistoimintaan osallistuminen, 2. keskustella virittävien menetelmien käyttäminen sekä 3. toiminnalliset osallistumisen välineet.

Omassa kehittämistyössäni olen aktiivisesti tehnyt yhteistyötä nuorisonohjaajien ja koulun yhteishenkilön kanssa, keskustellen ja suunnitellen, arvioiden toimintaa yhdessä koko prosessin ajan. Koulun henkilöstön osallistuminen kehittämistyöhön toteutui ryhmähaastattelun avulla.

Ryhmähaastattelu – osallistumista edistäen

Tammikuussa 2016 järjestin ryhmähaastattelun koulun henkilöstölle. Tarkoituksena oli kartoittaa henkilöstön näkemyksiä yhteistyöhön liittyen, mitä yhteistyötä haittaavia ja edistäviä asioita ilmeni. Saadun tiedon perusteella yhteistyön kehittämistä voitaisiin ohjata eteenpäin. Kutsuin ryhmähaastatteluun kehittämistyöni keskiössä olevan ryhmän. Varmistaakseni mahdollisimman kattavan osallistujamäärän haastatteluuni, sain rehtorilta luvan toteuttaa ryhmähaastattelun yhdellä koulun joka viikkoisista opettajakokous-ajoista. Useiden opettajien aikataulujen yhteensovittaminen on hankalaa ja tällöin opettajakokouksen aika oli varmin ratkaisu. Kumppanina tilaisuudessa minulla oli Luukun nuorisonohjaaja. Kutsun välitin kaikille sähköisen Wilma-järjestelmän kautta kolme päivää ennen tapahtumaa (Liite 1). Kutsussa pohjustin ryhmähaastattelun taustat ja tarkoituksen. Kerroin haastattelumetodin ja annoin linkin, jonka avulla koulu yhteistyön menetelmäpankkiin saattoi perehtyä etukäteen. Tilaisuuden alussa esittelin koulu yhteistyömallin ja menetelmäpankin lyhyesti. Nuorisonohjaajalla oli myös oma puheenvuoronsa.

Koin tärkeänä, että nuorisonohjaajat ja koulun vastuhenkilö kertoisivat toiveistaan, mitä tietoa he haluaisivat haastattelun avulla saavutettavan. Pyysin nuorisonohjaajia ja koulun yhteishenkilöä miettimään tavoitteita etukäteen, jonka jälkeen tapasimme ja keskustelimme asiasta yhdessä. Mikä tieto auttaisi kehittämään tulevaa yhteistyötä nuorisopalvelun ja koulun henkilöstön välillä? Esittelin Vilenin syksyn 2015 Espoon henkilöstökyselyn tulokset, ja jalostimme niiden tuottaman tiedon pohjalta omat kysymyksemme. Tavoitteiden pohjalta laadin SWOT-analyysiin perustuvan kyselylomakkeen (Liite 2).

Osallistaminen on mahdollisuuksien tarjoamista ja osallistuminen mahdollisuuksien hyödyntämistä. Toikko & Rantanen (2009,90) toteavat, että osallistamisessa on kysymys myös siitä, että ne joita asia koskee, ovat myös oikeutettuja osallistumaan.

Kysymys ei ole pelkästään hankkeen parhaimman lopputuloksen saavuttamisesta ottamalla mukaan eri sidosryhmät suunnitteluun ja päätöksentekoon (Silfverberg 2007,4). Haastattelun tavoitteena oli osallistamisen lisäksi tuottaa tietoa, jonka avulla kehittämisprosessia voitiin ohjata eteenpäin ja arvioida (mt., 85).

Toikko ja Rantanen (2009,91-93) kirjoittavat, että osallistumisella on kaksi suuntaa, kehittäjät osallistuvat käytännön toimintaan ja toimijat osallistuvat kehittämiseen. Kehittäjien ja toimijoiden välillä ei välttämättä ole aina tarpeen tehdä eroa, vaan yhteistoiminnallisen kehittämisen näkökulmasta nämä kaksi tekijää osallistuvat yhdessä kehittämiseen. Jokainen kehittää samaa kohdetta, mutta omista lähtökohdista käsin. Osallistuminen pyritään rakentamaan demokraattisen dialogin pohjalle. Rinnakkaisen dialogin periaatteen mukaisesti, vuorovaikutuksella tähdätään kumpaakin osapuolta tyydyttävään ratkaisuun, parhaaseen mahdolliseen kompromissiin. Rauno Huttusen (1999) mukaan tähän tavoitteeseen pyritään vastavuoroisella, toisia kunnioittavalla ja arvostavalla keskustelulla, jolloin vastoinkäymiset ja vastaväitteet huomioidaan ja otetaan tarkastelun alle (mt.,93). Toikko ja Rantanen (2009, 93) näkevät, että dialoginen lähestymistapa perustuu haluun kysyä ja oppia toisilta.

Havainnointi - tutustumisen edistäminen

Opinnäytetyön toinen kehittämistehtävä oli edistää koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien molemminpuolista tuttuutta ja vuorovaikutusta. Juvanpuiston nuorisonohjaajat kokivat tärkeimpänä yhteistyön kehittymisen peruskivistä nimenomaan molemminpuolisen tuttuuden, ja sitä kautta syntyvän luottamuksen ja halun yhteistyöhön. Tuttuuden merkitys korostui myös Juvanpuiston henkilöstön vastauksissa tammikuun ryhmähaastattelussa, kuin myös Vilenin (2015) henkilöstökyselyn vastauksissa syksyllä 2015.

Osallistuvan havainnoinnin näkökulmasta kutsuin lukuvuoden aikana rehtorin luvalla nuorisonohjaajamme esittäytymään opettajakokouksiin ja osallistumaan henkilökunnan lukukaudenpääöstilaisuuteen. Pyysin nuorisonohjaajaa kumppanikseni ja puhumaan tammikuun ryhmähaastatteluun, ja haastattelun jälkeen nuorisotila Luukulla toteutettiin avoimien ovien iltapäivät.

Ensimmäiseen avoimien ovien-iltapäivään kutsu kerrottiin ryhmähaastattelun yhteydessä. Toiseen iltapäivään lähetin muistutuskutsun (Liite 3) ryhmähaastatteluun osallistuneille henkilöille, ja viimeiseen (Liite 4) laajensin kutsun koskemaan kaikkia alaja yläkoulunopettajia. Kutsut välitin sähköisen Wilma-järjestelmän kautta, joka on koulun hallinto-ohjelman www-liittymä, ja aktiivisessa käytössä kaikilla koulun opettajilla.

Avoimien ovien-iltapäivät olivat suunniteltu niin, että opettajat pystyivät käymään Luukulla välitunnin tai niin sanotun hyppytunnin aikana. Päiviä oli useita, niin että välituntivalvontavastuut oli mahdollista vaihtaa tarvittaessa kollegan kanssa. Omakohmainen kokemukseni ja näkemykseni on, että työajan ulkopuolelle suunniteltuna kävijämäärä olisi ollut luultavasti pienempi.

5.3 Aineiston analyysi

Kehittämistyöni aineisto koostuu kenttäpäiväkirjan muistiinpanoista, ryhmähaastattelun kyselylomakkeen vastauksista ja havainnoinnista. Aineistojen avulla pyrin löytämään vastauksia kehittämiskysymyksiini sekä ohjaamaan prosessia. Muistiinpanojen ja havaintojen avulla saatoin tarkastella kehittämistyöni tavoitteiden etenemistä, yhteistyön kehittymistä ja vuorovaikutuksen edistymistä. Lisäaineistoa sain koulun henkilöstölle järjestetyn ryhmähaastattelun vastauksista sekä nuorisotila Luukun Avoimien ovien – iltapäivien toteutumisien havainnoista. Opinnäytetyöni valmistumisen alla järjestin arviointikeskustelun nuorisonohjaajien ja koulun vastuuhenkilön kanssa. Anna Vilenin Espoon koulujen henkilöstön kyselytutkimuksen tulokset tukivat minua kehittämistyöni suunnittelussa ja vahvistivat omien tuloksieni uskottavuutta.

Toikko & Rantanen (2009, 119) kirjoittavat aineistojen määrästä ja laadullisesti perustellusta, harkintaan perustuvasta kattavuudesta. Kehittämistoiminnassa pyritään keräämään nimenomaan tietoa, joka hyödyttää prosessille asetettuihin tavoitteisiin pääsyä. Tiedonkeruu ei ole yhtä syvällistä kuin tutkimuksessa, vaan sitä voidaan rajata tarkoituksellisesti. Tässä opinnäytetyössäni pyrin löytämään vastauksia esittämieni kahteen kehittämiskysymykseen, ja rajasin tiedonkeruun niiden pohjalta.

Kenttäpäiväkirjan muistiinpanojen aineiston analysoin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysin avulla pyrin muodostamaan muistiinpanoistani tiivistetyn kuvauksen, joka kertoo yhteistyömallin jalkautumisesta Juvanpuiston kouluun. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Käytin ryhmähaastattelusta saamani aineiston analyysimenetelmänä teemoittelua ja tyyppittelyä, jotka noudattavat laadullisen analyysin periaatteita. Eskola ja Suoranta (2000, 178) kirjoittavat, että teemoittelu on suositeltava aineiston analysointitapa, kun tavoitteena on käytännön ongelman ratkaiseminen. Teemoittelun avulla tekstiaineistosta voidaan hahmottaa aiheita, jotka toistuvat tavalla tai toisella. Tutkimustulokset palvelevat nimenomaan käytännöllisiä mielenkiinnon kohteita. (mt., 179.) Yhteisten teemojen löytyminen kyselylomakkeen vastauksista auttoi minua löytämään perusteemat eli tässä tapauksessa näkemykset yhteistyön suhteen. Teemoittelun jälkeen ryhmittelin aineiston tyypeiksi etsimällä samankaltaisuuksia. Eskola ja Suoranta (2000, 181) kuvailevat, kuinka tyyppien avulla aineistoa yksinkertaistetaan ja yleistetään, kuvataan laajasti mutta taloudellisesti.

SWOT-analyysi aineiston keruumenetelmänä toimi opinnäytetyöni ryhmähaastattelussa hyvin, koska pystyin teorian avulla rajaamaan kyselylomakkeeni kysymykset niin, että vastaukset palvelivat opinnäytetyöni kehittämiskysymyksiä. Lisäksi kysymykset ohjasivat pienryhmien keskustelut pysymään annetussa teemassa. SWOT-analyysin avulla haetaan vastaukset neljään peruskysymykseen: Idean tai ehdotuksen vahvuuksiin (strengths), heikkouksiin (weaknesses), kehittämisen mahdollisuuksiin (op-portunities) ja uhkiin (threats). Tavoitteena on löytää muutosta kaipaavat asiat eli tavoitteet kehittämishankkeelle. (Gabris, Ludomir 2003,66-68.)

Avoimien ovien iltapäivää analysoin nuorisonohjaajien muistiinpanojen ja havaintojen pohjalta sisällönanalyysillä. Keskustelin ohjaajien kanssa jokaisen avoimien ovien iltapäivän jälkeen, ja tein omat havaintoni ja muistiinpanoni kenttäpäiväkirjaan. Itse en osallistunut tapahtumiin.

5.4 Luotettavuus

Arvioin kehittämistyöni luotettavuutta seuraavin kriteerein: uskottavuus ja vahvistettavuus (Eskola & Suoranta 2000, 211-212). Uskottavuuden perustelen sillä, että oma työympäristöni on koulu, olen toiminut siellä sekä ohjaajana että opettajana. Käsitteet ja toimintatavat ovat minulle tuttuja ja yhteisiä koko kehittämistyön keskiössä olleiden toimijoiden kanssa. Tulkintani saavat tukea eri menetelmin hankitusta aineistosta, joka tukee vahvistettavuutta. Arviointikeskustelut, koulun arkielämän havainnointi ja keskustelut nuorisonohjaajien ja opettajien kanssa ovat tuottaneet tietoa yhteistyömallin jalkautumisesta koko prosessin ajan. Juvanpuiston koulun henkilöstölle tekemäni SWOT-analyysiin pohjautuvan lomakehaastattelun tulokset, sekä Anna Vilenin syksyllä 2015 Espoon kaupungin henkilöstölle tekemän kyselytutkimuksen tulokset ovat kaikki yhdessä muodostaneet näkemystä yhteistyön tarpeellisuudesta, toivotuista yhteistyön muodoista sekä epävarmuustekijöistä. Tulkintani saavat tukea, vahvistettavuuden, myös Kanuuna-verkoston ja Nuorisotutkimusseuran tekemistä tutkimuksista, joissa tulokset ovat olleet samankaltaisia oman opinnäytetyöni tuloksien kanssa.

Tutkijan on hyvä kyseenalaistaa oman tutkimuksena luotettavuus, varsinkin sosiaalisissa prosesseissa siihen liittyy ongelmia. Esimerkiksi uudelleen järjestettynä Juvanpuiston ryhmähaastattelu saattaisi tuottaa erilaista tietoa, avoin keskustelu suuntautuisi mahdollisesti eri suuntaan, mikä tuottaisi uusia kysymyksiä ja uutta, erilaista tietoa. (Toikko & Rantanen 2009, 123.) Opettajien suurempi osallistumisprosentti ryhmähaastattelussa olisi kenties tuonut lisää näkemyksiä ja kokemuksia koulunuorisotyöhön liittyen, ja olisi silloin kertonut kattavammin Juvanpuiston koulun henkilöstön asenteista ja toiveista koulunuorisotyötä kohtaan.

Kehittämistyö tapahtui Juvanpuiston koulussa ja koski pelkästään siellä olevia nuorisopalvelun ja koulun työntekijöitä. Kohderyhmä oli pieni, mutta kehittämistyössä yhdistettiin eri aineistoja (päiväkirja, kyselylomake, havainnointi). Aineistotriangulaation lisäksi käytettiin myös menetelmätriangulaatiota, eli aineistoa analysoitiin eri menetelmillä (sisällönanalyysi, teemoittelu, tyypittely). Tavoitteena on ollut saada useampi näkökulma tutkittavaan asiaan ja mahdollisesti korjata luotettavuusvirhettä. (Eskola & Suoranta 2000, 68,70). Triangulaatiota hyväksi käyttäen voin tulkita saamani aineis-

ton varsin kattavaksi ja luotettavaksi Juvanpuiston koulun näkökulmasta. Muissa kouluissa koulunuorisotyötä kehitettäessä opinnäytetyöni tuloksia voidaan tarkastella suuntaa antavina, tuen tarpeet ja henkilöstö huomioiden.

6 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kehittää kunnallisen nuorisotyön ja Juvanpuistonkoulun yhteistyötä, käyttäen apuna Espoon kouluyhteistyömallia ja sen nuorisotyöllisiä menetelmiä. Loppuarviointia varten tapasin sekä Luukun nuorisonohjaajat, että koulun yhteyshenkilön, ja keskustelimme kehittämistyöni prosessinkulusta ja tuloksista. Tässä luvussa kokoan yhteen päätulokset kahden kehittämiskysymyksen pohjalta. Ensimmäinen kehittämiskysymykseni oli: ”Mitkä Espoon kouluyhteistyömallin menetelmistä toimivat Juvanpuiston koulussa?”

6.1 Kouluyhteistyömallin toteutuminen

Seitsemänsien luokkien ryhmäytyspäivä pidettiin elokuussa ja yhdelle kolmannelle luokalle järjestettiin ryhmäytystunti syksyllä opettajan pyynnöstä. Yksi seitsemäs luokka tarvitsi myöhemmin syksyllä vielä jatkoryhmäytystä. Keväällä 2016 on tarkoitus järjestää tulevien 7.luokkalaisten alkuryhmäytystapahtuma, eli nykyisille 6.luokkalaisille. Kohdennettu pienryhmätoiminta 7.luokan tytöille käynnistyi syyskuussa, mutta 6.luokan pojille suunniteltu kerho kaatui aloittamisen yhteydessä tapahtuneisiin inhimillisiin virheisiin. Kerhon aloitus on siirretty samoille pojille syksylle 2016.

Yhdelle alakoulun luokalle järjestettiin yhdessä opettajan kanssa teematunti kiusaamiseen puuttumiseen liittyen, koska luokassa oli ilmennyt vakava kiusaamistapaus. Nuorisonohjaaja oli vierailut luokassa tunnin jälkeen vielä useasti ns. epävirallisissa merkeissä. Teematunneista 6.luokille päihdekasvatukseen liittyvä ”Valintojen Stoori” on tarkoitus toteuttaa vielä toukokuussa 2016. Mainittakoon myös onnistunut yhteistyö opettajan ja nuorisonohjaajan kesken yksinäisen, syrjäytyneen oppilaan hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lokakuussa nuorisonohjaajat olivat tukioppilas-ohjaaja koulutuksessa ja tukioppilaiden koulutukset ajoittuivat marraskuulle. Tukioppilaat aloittivat toimintansa tammikuussa pitämällä kioskia koululla esitettävän elokuvan aikana. Helmikuussa heillä oli korttipaja Ystävänäpäivänä, ja toimintoja on suunnitteilla koko kevätlukukauden ajalle.

Nuorisotila Luukulla ovet ovat olleet avoinna välitunneilla päivänä tai kahtena viikossa. Opettajien toivomuksesta nuorisonohjaajat jalkautuivat maaliskuusta 2016 alkaen myös yläkoulun ulkovälitunnille kerran viikossa.

Ohjaajat viestittivät opettajille mahdollisuutta käyttää nuorisotilaa opetustilana, ja tätä mahdollisuutta alettiin käyttää siinä määrin hyväksi, että tarpeelliseksi tuli varausvihkon perustaminen nuorisotilan ovenpieleen. Luokkavierailuja nuorisotilalla olivat talven aikana tehneet 3. ja 6.luokat opettajiensa johdolla.

Tammikuussa 2016 yksi Luukun nuorisonohjaajista osallistui rehtorin kutsumana yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen, mikä oli merkittävä toimintamallin mukainen edistysaskel yhteistyön kehittämisessä. Kokouksessa olivat olleet rehtori ja nuorisonohjaaja sekä apulaisrehtori, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja koulukuraattori sekä laaja-alainen erityisopettaja. Keskustelua oli syntynyt vanhemmuudesta, nuorten arjenvietosta, muun muassa nukkumaanmenoajoista, WhatsApp-ryhmissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja tietokonepelien ikärajojen toimimattomuudesta. Kokoukseen osallistunut nuorisonohjaaja ja koulun yhteyshenkilö kertoivat minulle myöhemmin, että kaikki tahot olivat suhtautuneet positiivisesti yhteistyön kehittämiseen nuorisopalvelun kanssa, ja olivat olleet tyytyväisiä jo lukukauden aikana toteutuneesta yhteistyöstä.

Espoon kouluyhteistyömallin mukaisesti Juvanpuiston koulussa toteutui useita eri nuorisotyöllisiä menetelmiä onnistuneesti. Vuosikello-malli auttoi lukuvuoden toimintojen suunnittelussa ja selkeytti työnjakoa, ensimmäisen kerran myös nuorisonohjaaja osallistui yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hankeessakin havaittiin, että yhteistyön kehittämisen tueksi tarvitaan koulun rakenteita huomioivia malleja, jotka auttavat yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 64-65.)

Espoon koulunuorisotyömallin valmiit menetelmät ja ohjelmapaketit ovat suunniteltu niin, että ne tukevat kokonaisvaltaisesti nuoren hyvinvointia. Kehittämistyössäni toimintamalli auttoi nuorisotyön jalkauttamista Juvanpuiston kouluun. Sen avulla loimme vuosisuunnitelman, jonka mukaan nuorisotyöllisten menetelmien käyttöönotto koulussa aikataulutettiin. Yhteistyön vastuuhenkilöiden nimeäminen toi selkeyttä työnjakkoon ja informaatio kulki tahojen välillä aikaisempaa paremmin. Lukuvuositasolle tehty toimintasuunnitelma takasi toimintojen toteutumisen, vaikka kyseisenä aikana sekä Juvanpuiston rehtori, että kumminuorisonohjaaja vaihtuivat. Henkilövaihdokset eivät hidastaneet tai estäneet suunniteltujen tapahtumien ja toimintojen toteutumista.

6.2 Koulun henkilöstön näkemyksiä

Toinen kehittämiskysymykseni oli: ”Millä menetelmillä koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien vuorovaikutusta ja toistensa tuntemusta voitaisiin edistää?”. Opinnäyte-työtäni varten järjestin ryhmähaastattelun koulun henkilöstölle saadakseni tietoa heidän tämän hetkistä asenteista ja näkemyksistä yhteistyöstä nuorisopalveluiden kanssa. Tarkoitus oli osallistaa koulun henkilöstö kehittämistyöhön, ja saada aineistoa, jonka avulla yhteistyön kehittymistä voitaisiin ohjata eteenpäin

Lähetin kutsun haastatteluun 32 henkilölle, joista kuusi ei ollut kyseisenä päivänä töissä. Paikalla eivät myöskään olleet kolme henkilöä, jotka olivat osallistuneet samalla viikolla yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen, jossa nuorisonohjaaja oli ollut kutsuttuna. Kutsutuista 19 henkilöä, eli 60% tuli paikalle. Osallistujat antoivat vastauksensa 1-4 hengen ryhmissä, näin tietoa saatiin nopeasti ja ryhmän näkemykset oletettavasti auttoivat uusien näkemyksien syntymistä. Vastauslomakkeita tuli yhteensä kahdeksan. Kyselylomake oli laadittu SWOT-analyysin teoriaa käyttäen. Seuraavaksi käyn läpi ryhmähaastattelusta 27.1.2016 saatua aineistoa.

Vastanneista 12 henkilöä opetti yläkoulussa, neljä alakoulussa ja kolme henkilöä kuului ryhmään OHR tai muu.

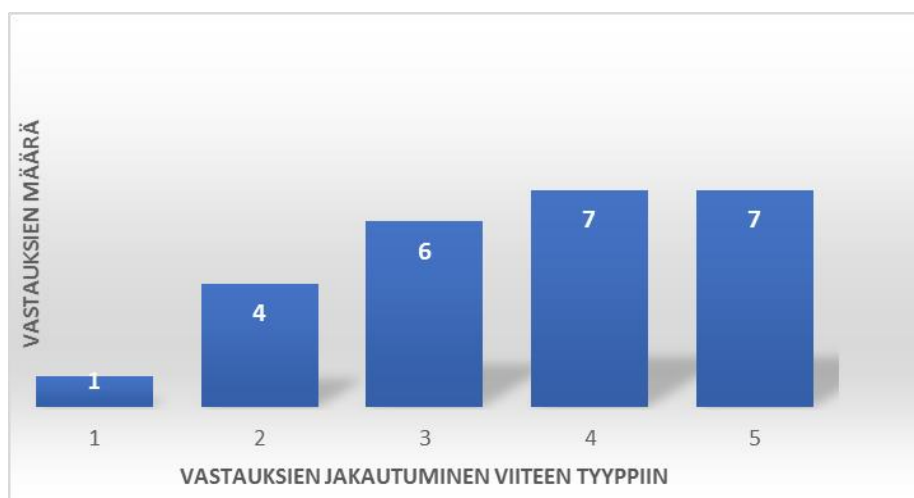
1. ”Koetko tuntevasi nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen hyvin, suunnilleen, huonosti vai en lainkaan?” (Vastaajia 19)

Yksi yläkouluun ja yksi OHR: ään kuuluva henkilö vastasi tuntevansa nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen ”hyvin”. 10 yläkouluun ja kolme alakouluun ja kaksi OHR tai muuhun kuuluvaa henkilöä vastasi kysymykseen ”suunnilleen”. Kaksi yläkouluun kuuluvaa henkilöä vastasi tuntevansa nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen ”huonosti”. ”En lainkaan” vastauksia ei tullut yhtään.

Prosentteina ”suunnilleen” nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen tuntevia oli 79% osallistuneista, ja ”hyvin” tai ”huonosti”, molempia reilu 10%. Anna Vilenin syksyn 2015 Espoon henkilöstön haastattelussa 62% vastasi tuntevansa toimenkuvan ja osaamisen ”suunnilleen”, eli Juvanpuiston henkilöstön nuorisotyön tuntemisen taso oli linjassa Vilenin tutkimustuloksien kanssa (Vilen 2015, 67). Tietoa nuorisotyön toimenkuvasta oli, mutta sitä tarvittaisiin myös lisää.

2. Mitkä asiat edistävät nykyistä yhteistyötä?

Vastaajia oli 19 ja vastauksia yhteensä 25. Vastaukset oli jaettavissa viiteen eri teemaan.

Kuvio 3. Nykyistä yhteistyötä edistävät asiat.

1. Kouluyhteistyön toimintamalli
2. Yhteiset pelisäännöt
3. Nuorisonohjaajat tunnetaan koulun ja kodin taholla
4. Nuorisotila Luukun sijainti koulurakennuksessa
5. Nuorisonohjaajat ovat helposti lähestyttäviä ja yhteistyöhalukkaita.

Yhteistyön edistämisen eduksi nousivat nuorisotilan sijainti koulurakennuksessa (28%) ja kokemus siitä, että nykyiset nuorisonohjaajat olivat helposti lähestyttäviä ja

yhteistyöhalukkaita (28%), sekä nuorisonohjaajien tuttuus (24%). Vastauksissa mainittiin myös yhteiset pelisäännöt (16%) ja koulu yhteistyömalli (4%). Vilen (2015, 69) kohtasi omassa henkilöstöhaastattelussaan samoja huomioita, ”-- *molemminpuolinen tuttuus, toisten osaamisen ja tekemisen tapojen tunteminen helpottaa yhteistyötä*”.

Perinteisesti laadullisen aineiston analyysit ovat olleet kuvailevia, ja tavoitteena on ollut löytää aineistoista yhtäläisyyksiä ja samanlaisuutta. Uudemmissa analyysitaivoissa keskitytään aineiston eroihin ja moninaisuuteen, jolloin analyysi on tarkempaa ja aineistolähtoisempää. (Eskola & Suoranta 2000, 139.) Vastaajien avoimet vastaukset antoivat monipuolista näkemystä yhteistyön tämän hetkisistä vahvuuksista.

3. Millaisia kielteisiä kokemuksia sinulla on tai olet kuullut yhteistyöhön liittyen?

Vastaajia oli 19, joista yhdeksän ei ollut laittanut kysymykseen mitään. Neljä henkilöä oli kommentoinut ilkeistä koulun tiloissa. Kolme henkilöä oli kommentoinut tukioppilaiden valintaprosessin epäonnistuneen. Heidän mielestään opettajia ei oltu kuultu valintaprosessissa ja oppilaiden motiivit kyseenalaistettiin. Samat henkilöt mainitsivat vaihtoehtoisuuden vaikeuttamisesta asioiden hoitamiseen puolin ja toisin. Kaksi vastasi kahden erilaisen toimintakulttuurin toimimisen samoissa tiloissa sekoittavan joskus oppilaita. Yksi henkilö oli kommentoinut molempien osapuolien kiireen omassa työssään.

Vastauksista voisi tulkita, että osalla opettajista oli käsitys, että nuoret tekivät ilkeää koulun tiloissa osallistuessaan nuorisopalvelujen toimintaan vapaa-ajalla ja että nuorisopalvelujen toimintakulttuuri poikkesi koulun toimintakulttuurista. Tukioppilaiden valinta oli oletettu tapahtuneen yksinomaan nuorisonohjaajien toimesta, ja sitä kritisoitiin. Näiden kommenttien perusteella yhteistyön heikkoutena oli nähtävissä, että nuorisotyön toimintaperiaatteista ja työaikaresursseista ei ollut riittävästi tietoa. Yhteistyön kehittyminen ja luottamuksen syntyminen edellyttävät molemminpuolista arvostusta ja ammatillisuuden tunnistamista sekä tietoa toimintakulttuureista. Väärinkäsityksien ja epäselvyyksien välttämiseksi tarvitaan aikaa keskusteluille tavoitteista ja siitä mikä kenenkin rooli kasvattajana on kouluympäristössä. (Kolehmainen & Lahinen 2014, 20, 41, 43; Kiilakoski 2015, 111.)

4. Mitä yhteistyötä tai yhdessä tekemistä toivoisit nuorisonohjaajien kanssa? Kerro vaikka esimerkein.

Vastaajia oli yhteensä 19 ja vastaukset olivat jaettavissa kahteen teemaan, oppilaiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä aikuisten kesken tehtävään yhteistyöhön. Teemojen alta vastaukset oli ryhmiteltävissä tyypeihin, omiin tarkempiin ryhmiinsä.

Oppilaisiin kohdistuvaan yhteistyöhön ylivoimaisesti eniten toiveita ilmeni teematuntien suhteen (10 vastaajaa). Vaikeat aihepiirit kuten päihteet, pelaaminen ja seksuaalisuus koettiin aiheiksi, jotka toteutettaisiin mielellään nuorisonohjaajien kanssa. Tutkimuksien mukaan nämä aiheet ovat nuorille helpompi kohdata vieraamman tai eri statuksella olevan henkilö kanssa, opettajaan voidaan suhtautua varauksella ja opettajan arviointivelvollisuus voi vaikuttaa nuoren haluun puhua avoimesti ajatuksistaan (Vilen 2015, 28).

Neljä vastaajaa toivoi nuorisonohjaajien jalkautuvan välitunneille ja koulun arkeen. Kanuuna-hankkeessa ilmeni, että nuorisonohjaajien mahdollisuus osallistua koulun arkeen säännöllisesti oli suotavaa, koska se mahdollisti epävirallisten kontaktien syntymistä oppilaisiin (Kiilakoski 2014, 158).

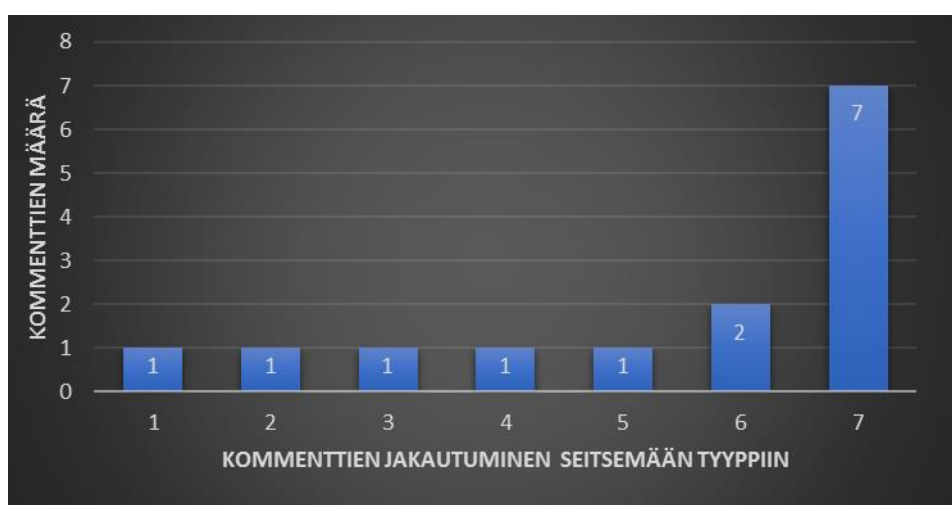
Kuusi vastaajaa arvosti luokkien ryhmäyttämistapahtumia ja ysien maailmaan saattamista prosessiluonteisesti. Heistä neljä vastaajaa esitti, että luokanvalvojien tunteja voitaisiin käyttää ryhmäyttämiseen. Nuorisonohjaajien erityisosaaminen hyvien sosiaalisten ja ryhmänhallintataitojen haltijoina on tunnustettu myös Kanuuna-hankkeessa (Kiilakoski 2014, 132). Nuoren yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen on yksi nuorisotyön tärkeistä keskeisistä tehtävistä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

Toiveita aikuisten kesken tehtävään yhteistyöhön oli seitsemän. Näistä neljässä esitettiin toiveet säännöllisestä ja selkeästä viestintäyhteydestä ja kokoontumisista. Vastaajat halusivat tietojen vaihtoa vapaa-ajan ja koulupäivän haasteista. Viisi vastaajaa ehdotti yhteisen suunnittelun ajaksi keväällä olevaa kahdeksansien luokkien TET-jaksoa, eli työelämäntutustumisen kahden viikon jaksoa. Yksi toive oli yhteistyön

vahvistamisesta koteihin päin. Kaiken kaikkiaan yhteistyön mahdollisuuksiin löytyi useita vaihtoehtoja ja näkemyksiä.

5. Mitä seikkoja tulee mieleesi, jotka voisivat hankaloittaa tai estää yhteistyötä?

Kommentteja tuli yhteensä viisitoista, joista viisi oli yksittäistä. Yhteistyökyvyttömiin ihmisiin, luottamuspulaan ja henkilövaihdoksiin kohdistuvaan huoleen oli kaksi kommenttia. Yhteisen ajan löytymisen huoli tuli esille seitsemässä vastauksessa (47%), mikä erottui joukossa selkeästi.

Kuvio 4. Yhteistyötä hankaloittavia tai estäviä seikkoja.

1. Tiedon puute (esim. vaitiolovelvollisuus-asiat -> mitä tietoa voi/saa jakaa).
2. Juviksessa tilojen käyttö = Tilojen iltakäytön rajausta?
3. Ajatellaanko, että kaikki on vapaaehtoistyötä puolin ja toisin. Raha.
4. Oppilaiden asenne ja suhtautuminen
5. Oppilaiden tavoitettavuus vapaa-aikana.
6. Yhteistyökyvyttömät ihmiset, henkilövaihdokset, luottamuspula.
7. Yhteisen ajan löytäminen, resurssit

Yhteistyön uhkakuvista selkeästi suurin osa liittyi resurssi-asioihin ja yhteisen ajan löytymiseen. Tämä on asia, joka toistuu useissa nuorisotyöllisissä tutkimuksissa. Kiihlakosken (2014, 156) mukaan yksi ratkaisu löytyy nuorisotyön ottamisesta osaksi opetussuunnitelmaa. Tällöin nuorisotyö tuodaan mukaan koulutyön kokonaisuuteen ja tavoitteisiin. Työstä tulee pitkäjänteistä ja suunnitelmallista.

Ryhmähaastattelun kyselylomakkeesta nousseet asiat olisi ollut hyvä purkaa uudessa yhteisessä tilaisuudessa, mutta rehtori ei vastannut kyselyyni. Koulun vastuhenkilö epäili kevään opettajakokouksien teemojen olevan varattuina uuden opetus suunnitelman työstämiseen, aikaa ei ollut käytettävissä.

6.3 Tutustumisen edistyminen

Opinnäytetyöni toisena tavoitteena oli edistää koulun henkilöstön ja nuorisonohjaajien vuorovaikutusta ja toistensa tuntemusta. Lähdin liikkeelle ajatuksesta, että Luukulla toimivat kolme nuorisonohjaajaa olivat suurimmalle osalle koulun henkilöstöä täysin tuntemattomia. Tästä näkökulmasta toistuva esilletulo koulun opettajakokouksissa ja henkilöstön tilaisuuksissa mahdollisti sen, että saimme nuorisotiloille kasvot ja kasvoille nimet. Esittäytyminen ja nuorisotyön esille tuominen opettajakokouksissa avasi kuulemani mukaan usean opettajan silmät, nuorisonohjaajien ammatillinen kiinnostus koulun arkeen oli monelle uusi asia. Rehtori suhtautui myönteisesti nuorisotyöhön ja otti huomioon nuorisotyön ja ohjaajat kokouksissa sekä joulujuhlapuheessa. Suunnittelin tammikuulle 2016 nuorisotila Luukulle Avoimien ovien - iltapäivät, jolloin nuorisonohjaajilla ja koulun henkilöstöllä oli mahdollisuus molemminpuoliseen tutustumiseen ja keskusteluun ryhmähaastattelussa nousseista asioista.

Olin harkinnut tammikuussa 2016 toteutettujen Avoimien ovien iltapäivien ajankohdat tarkkaan, huomioiden välituntivalvonnat ja mahdolliset poissaolot. Ensimmäinen avoimien ovien-iltapäivä oli samana päivänä kuin ryhmähaastattelu toteutettiin. Kutsu esitettiin ryhmähaastattelun yhteydessä, ja silloin Luukulle ei saapunut ketään. Seuraavalla kerralla kävijöitä oli kuusi henkilöä, kolme yläkoulun opettajaa, kaksi alakoulun opettajaa sekä rehtori. Keskustelua oli syntynyt yksinäisen oppilaan auttamisesta yhdessä, sekä yhteisestä huolesta osaa 9.luokkalaisia koskien (käyttäytyminen, koulumenestys, arjenhallintataidot). Yläkoulun opettajat olivat tarjonneet luokanvalvojan tunteja nuorisonohjaajien käyttöön ja yhteistyöstä muutenkin oltiin kiinnostuneita. Pienryhmätoiminta 6.luokan pojille päätettiin siirtää seuraavaan syksyyn. Viimeisellä kerralla Luukulle saapui viisi henkilöä, yksi yläkoulun opettaja ja neljä alakoulun opettajaa. Opettajat olivat olleet kiinnostuneita toiminnan perusasioista. Kahden opettajan

kanssa oli sovittu luokan tutustumiskäynnit Luukulle, ja yhden opettajan kanssa päih-teisiin liittyvä teematunti. Yhteisölliseen oppilashuoltoryhmän palaveriin osallistuneet henkilöt kertoivat minulle tutustuneensa ohjaajiin ja saaneensa riittävästi tietoa toi-minnasta palaverissa, ja heistä vain rehtori kävi erikseen Luukulla. Yhteensä nuoriso-tiloihin kävi tutustumassa 11 henkilöä. Koulun henkilöstön osallistuminen Avoimien ovien iltapäivään oli varsin vähäinen (34%). Missä määrin oli kysymys ajan- tai mie-lenkiinnon puutteesta, sitä ei tässä opinnäytetyössä tutkittu.

Maaliskuussa 2016 arviointikeskustelussani nuorisonohjaajat kertoivat olevansa tyy-tyväisiä lukuvuoden aikana tapahtuneeseen ilmapiirimuutokseen. Yksi ohjaajista to-tesi olleensa talossa töissä puolitoista vuotta, jonka ensimmäisen puolen vuoden ai-kana kukaan aikuisista ei ollut tervehtinyt häntä koulun käytävillä. Tällä hetkellä ”*kaikki tervehtivät*”. Toisen ohjaajan yksi kommentti oli, ” *hurjasti on tullut parannusta tilanteeseen, nyt hymyillään ja tervehditään, kun kohdataan*”. Ohjaajat kertoivat yh-denvertaisuuden tunteen syntymisestä koulun henkilöstön parissa. Yhteydenotot Luukulle ovat lisääntyneet, ohjaajia kutsutaan tutustumaan oppilaisiin ja luokkiin, spontaaneja keskusteluja syntyy ja Luukun tiloja käytetään aktiivisesti päiväsaikaan. Omat huomioni opettajahuoneessa olivat myös myönteiset. Vapaissa keskustelutilan-teissa puhuttiin yhteistyön mahdollisuuksista nuorten auttamiseksi, ja sain kiitosta muutamilta opettajilta opinnäytetyöni aiheen valinnasta. Vaikutti siltä, että Juvanpuis-ton nuorisonohjaajien työrooli koulun arjessa muuttui aktiivisemmaksi opinnäytetyöni aikana. Kolehmainen ja Lahtinen (2014,28) ovat omassa tutkimuksessaan todenneet, että nuorisonohjaajan ammatillinen identiteetti koulussa määräytyy hänen oman per-soonansa ja sosiaalisten ulottuvuuksien kautta, mutta yhteistyön kehittyminen ja luot-tamuksen syntyminen vievät aikaa. Se edellyttää aktiivista vuorovaikutusta ja positiivista suhtautumista kasvatuskumppanuuteen molempien taholla.

7 MIETTEITÄ KEHITTÄMISTYÖN PÄÄTTYESSÄ

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kehittää nuorisotyön ja Juvanpuiston koulun yhteistyö-tä, ja edistää näiden kahden tahon henkilöstöjen vuorovaikutusta ja toistensa tunte-

mista. Kehittämistyöni apuvälineenä oli Espoon kouluysteistyömalli, joka on suunniteltu tukemaan moniammatillista yhteistyötä nuorisotyön ja koulumaailman välille.

Oma roolini rohkaisijana ja nuorisonohjaajien esille tuojana oli kehittämistyössäni yksi tärkeimmistä tekijöistä vuorovaikutuksen ja toistensa tuntemisen edistämiseksi. Rehtorin, nuorisonohjaajien, ja koulun yhteyshenkilön samaan pöytään saattaminen oli kehittämistyön alku. Matkan aikana koordinoin tapaamisia sekä suunnittelin ja ohjasin yhteistyötä edistäviä toimintoja. Espoon kouluysteistyömallin vuosisuunnitelman mukaiset toiminnot etenivät omassa järjestyksessään, mutta henkilöstöjen vuorovaikutuksen ja tuttuuden edistäminen edellytti arjessa herkkänä olemista ja rohkeaa asioihin tarttumista. Koin, että opinnäytetyöprosessi opetti minulle käytännössä, mitä yhteisöllisyyden edistäminen yhteisöpedagogina koulussa voi olla. Palkitsevaa prosessin päättyessä oli se, että koin kehittämistyön tuottaneen tuloksia. Opinnäytetyössä ei tutkittu yhteistyön kehittymisen tai yhteistyömallin käyttöönottamisen vaikutuksia nuoriin, mikä olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

Koulun yhteyshenkilö totesi loppuarviointikeskustelussamme, että kuluneena vuonna hänen roolinsa oli ollut pieni. Oma roolini koordinoijana oli ollut vahva, ja olin vastannut useista yhteistyömallin mukaisista koulun vastuuhenkilölle kuuluvista tehtävistä. Tulevana lukuvuonna koulun vastuuhenkilö pääsee jatkamaan työtä itsenäisesti. Toivottavaa olisi, että opinnäytetyöni tulokset jalkautettaisiin käytäntöön. Esimerkiksi koulun henkilöstön toiveet yhteistyömuodoista ovat hyvä lähtökohta kehittää yhteistyötä eteenpäin. Esille tulleet yhteistyötä hankaloittavat ja estävät seikat on hyvä ennakoida ja minimoida. Jo hyväksi havaittuja yhteistyömuotoja on syytä jatkaa, samoin kuin nuorisonohjaajien osallistumista koulun yhteisiin tilaisuuksiin. Näin lisätään koulun yhteisöllisyyttä, ja edistetään molemminpuolista tuttuutta myös henkilökunnan vaihtuessa.

7.1. Arvio kehittämistyön onnistumisesta

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013 – kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella nuoret kokivat merkittävänä hyvinvoinnin mittarina mielekkään arjen sujumisen. Toteutimme Juvanpuiston koulussa Espoon kouluysteistyömallin mukaisesti vuosioh-

jelman, jossa nuorisonohjaajat olivat mukana koulun arjessa osallistuen toiminnallisiin menetelmin oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseen yhteistyössä opettajien ja koulun yhteyshenkilön kanssa. Ohjaajat kohtasivat myös nuoria joille nuorisotyö ei ollut ennestään tuttua. Osa heistä alkoi vierailla nuorisotiloilla vapaa-aikanaan, mikä Kiilakosken (2014, 64) mukaan on yksi koulunuorisotyön organisatorisista tehtävistä - tavoittaa nuoria jotka eivät tunne nuorisotyötä. Espoon koulu yhteistyömalli osoittautui toimivaksi välineeksi hyvien menetelmien ja käytänteiden löytämiseksi koulun ja nuorisopalvelun väliseen yhteistyöhön. Vuosisuunnitelmaan toimintamallista valitut toiminnot ja menetelmät toteutuivat lukuvuoden aikana yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki.

Koulun toimintakulttuuri voi tukea nuorten hyvinvointia (Kiilakoski 2014, 67), mutta se voi tukea siellä toimivien kaikkien aikuisienkin hyvinvointia ja jaksamista. Opinnäytetyöni tavoitteena oli edistää henkilöstöjen vuorovaikutusta ja toistensa tuntemista. Kutsuin nuorisonohjaajat esittäytymään opettajakokouksiin ja osallistumaan koulun tilaisuuksiin. Nuorisotila Luukulle suunnittelimme yhdessä nuorisonohjaajien kanssa Avoimien ovien iltapäivät molemminpuolisen tutustumisen mahdollistamiseksi vapaassa tilanteessa. Loppuarviointikeskustelussa nuorisonohjaajat olivat sitä mieltä, että koulun henkilöstön mielenkiinto yhteistyöhön, molemminpuolinen tuttuus ja yhteinen vuorovaikutus lisääntyivät lukuvuoden aikana. Koulun yhteyshenkilön näkemys oli, että opettajat kiinnostuivat yhteistyöstä nuorisonohjaajien kanssa ja halusivat jatkaa sitä. Tätä ajatusta tukivat myös henkilöstön ryhmähaastattelun tulokset. Tuttuuden edistäminen tapahtui pääosin arjen tilanteissa, nuorisonohjaajat tulivat koulun henkilöstölle tutuiksi kasvoiksi ja nimiksi, mikä lisäsi vuorovaikutusta.

Espoon koulu yhteistyömallissa yhteistyön organisointi alkaa nimeämällä vastuuhenkilöt sekä nuorisopalvelun että koulun taholta (Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a). Opinnäytetyöni aikana huomasin sen olevan merkittävä asia. Nuorisonohjaajat kaipasivat koulun taholta henkilön, johon olla ensi sijaisesti yhteydessä ja joka rohkaisi ohjaajia osallistumaan koulun arkeen. Ohjaajat olivat arkoja ja epävarmoja lähestymään opettajia, ennen kuin molemminpuolista tuttuutta alkoi syntyä. Kumminuorisonohjaaja toimi yhteyshenkilönä nuorisopalvelujen osalta koulun taholle. Koulu yhteistyömallin mukaisiksi vastuuhenkilöiksi tulee mielestäni jatkossakin valita ihmiset, jotka ovat aidosti kiinnostuneita yhteistyöstä ja sen kehittämisestä. Silloin haas-

teet ovat helpommin voitettavissa ja tavoitteeksi muodostuu aito kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuuden tasolle pääseminen edellyttää molemminpuolista kunnioitusta, arvostusta ja ammatillisuuden tunnistamista (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 20).

Koulukulttuurin mukautuminen moniammatillisen yhteistyön suuntaan ja kasvatuskumppanuuteen edellyttää johdon, eli rehtorin hyväksyntää. Pohjola (2014, 32) toteaa, että muutosjohtaminen ja koulu yhteisön toimenkuvien kehittäminen ovat rehtorin vastuulla. Kiilakosken (2015, 121) mukaan *"Koulunuorisotyön onnistumisen kannalta rehtorilta saatu mandaatti toimia ja aito tuki toiminnalle ovat keskeisessä asemassa"*. Kehittämistyötäni tehdessäni huomasin tämän itsekin, ilman rehtorin myötämielisyyttä koulunuorisotyötä kohtaan olisivat monet tutustumista edistävät toimet ja ryhmähaastattelun toteuttaminen olleet haasteellisia. Rehtorin positiivinen asenne edisti yhteistyön kehittymistä ja mahdollisti nuorisonohjaajan osallistumisten yhteisölliseen OHR-palaveriin.

7.2. Kehittämisehdotuksia

Pohjola (2010, 14) on kirjoittanut, että moniammatillisen yhteistyön kehittymistä edistävät toisten toimijoiden osaamisen tunnistaminen, ja myös vapaa-ajalla tapahtuvat kohtaamiset. Opettajanhuoneessa syntyvät keskustelut ja tietojen vaihto rakentavat luottamussuhteita ja edistävät molemminpuolista tutustumista. Kehittämistyöni ryhmähaastattelun vastauksissa toivottiin yhteisiä, epävirallisiakin tilaisuuksia. Loppuarviointi keskustelussa koulun yhteyshenkilön kanssa näimme yhtenä kehittämisaikajaksena, että nuorisonohjaajat voisivat jatkossa osallistua koulun joka viikkoiseen opettajien Emppis-kahvituokioon opettajanhuoneessa. Työaikaresurssit aiheuttavat asialle omat haasteensa, mutta toivottavaa olisi, että tilaisuuksia epävirallisiin kohtaamiin syntyisi enemmän. Minimitavoitteena voisi olla yhteinen tapaaminen vähintään kerran kuukaudessa.

Opettajilla oleva aikapula opetustyönsä lisäksi ja nuorisonohjaajien oma rajoitettu työaika asettavat haasteita yhteistyölle, niin sen suunnittelulle kuin toteutuksellekin (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 43; Kiilakoski 2015, 111). Ajanpuute nousi koroste-

tusti esille opinnäytetyöni ryhmähaastattelussa kysyttäessä yhteistyötä hankaloittavia ja estäviä seikkoja. Myös Vilenin (2015) Espoon henkilöstölle tekemässä kyselyssä syksyllä 2015 tuloksissa haasteeksi koettiin yhteisen ajan löytäminen. Samaan johtopäätökseen on tultu Kanuuna-hankkeen tutkimuksissakin (Kiilakoski 2015, 113). Koulun ja nuorisotyön yhteistyö tulisi sisäistää koulun toimintakulttuuriin, vuosiohjelmaan ja osaksi opetussuunnitelmaa. Silloin toiminnot tulevat kytköksiin koulun jo toimiviin rakenteisiin, eikä niille tarvitse löytää omaa, erillistä työaikaa. Yhtenä ratkaisuna yhteisen ajan löytämiselle voisi olla nuorisonohjaajien osallistuminen tiimiaikoihin ja toimintaryhmiin (Nuorisokanuuna 2014, luonnos huonetauluksi). Seuraavan lukuvuoden yhteistyötä voisi suunnitella kevätlukukaudella olevien kahdeksansien luokkien TET-jaksojen aikana, koska silloin osa opettajista vapautuu oppituntien pitämisestä. Tätä vaihtoehtoa esitettiin järjestämässäni Juvanpuiston ryhmähaastattelussa.

Opinnäytetyön tuloksien sekä havaintojen perusteella Juvanpuiston koulun sisäistä viestintää tulisi kehittää, ja nuorisotyön toimenkuvaa sekä osaamista tuoda laajasti esille tulevaisuudessa. Osa vastaajista totesi tuntevansa nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen huonosti, ja väärinkäsityksiä toimintatavoista oli ryhmähaastattelun tuloksien perusteella syntynyt. Tulevana lukukautena yhden opettajakokouksen teemana voisi olla nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen kuvaus. Tiedonkulun tulisi olla aktiivista, avointa ja sille tulisi luoda selkeät kanavat, väärinkäsityksien syntyminen pitäisi ennalta ehkäistä. Molemmat tahot pitivät tärkeänä myös kouluajalla tai vapaa-ajalla tapahtuneista erikoistilanteista tiedottamista. Arviointikeskustelussa koulun yhteishenkilön kanssa keskustelimme aiheesta, ja tähän voisi yhtenä ratkaisuna olla nuorisonohjaajien Wilma-oikeuksien laajentaminen. Tällä hetkellä heillä on vain lukuoi-keudet, eivätkä he voi käyttää kanavaa viestintään.

Koulujen tarpeet tuelle vaihtelevat ja muuttuvat, ja nuorisotyö etsii vielä paikkaansa ja identiteettiänsä institutionaalisessa koulumaailmassa. Pitkäjänteiseen ja suunnitelmallisuuteen perustuva kasvatuskumppanuus tukee lasten ja nuorten arjen hyvinvointia, ja moniammatillisen yhteistyön kehittyminen olisi toivottavaa. Lukuvuoden 2016-2017 alkaessa kaikissa Espoon peruskouluissa sekä Omnia ammattioppilaitoksessa on velvoite aloittaa Espoon kouluyhteistyömallin toteutus tai soveltaminen ((Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a). Opinnäytetyönäni yhteistyömalli jalkautettiin Juvanpuiston kouluun jo lukuvuonna 2015-2016. Tästä koulun on hyvä laajen-

taa ja kehittää yhteistyötä eteenpäin kehittämistyössä saatuja tuloksia ja kokemuksia apuna käyttäen.

Juvanpuiston koulu on yksi Espoon kouluyhteistyö mallien kehittäminen – projektin pilottikouluista. Opinnäytetyöni tulokset tukevat Espoon kouluyhteistyömallin toimivuutta ja käyttökelpoisuutta. Opinnäytetyö antaa muille kouluille käytännön esimerkin siitä, kuinka yhteistyö voidaan organisoida ja aloittaa koulussa yhteistyömallia apuna käyttäen. Merkittävänä itse näen molemminpuolisen tuttuuden edistämisen henkilöstöjen välillä, vaikka useiden hankkeiden johtopäätöksissä korostetaan toimintojen merkitystä. Tutuus lisää luottamusta ja halua yhteistyöhön. Opinnäytetyöni antaa parhaassa tapauksessa ideoita nuorisotyön ja koulun yhteistyön kehittämiseen, ja henkilöstön vuorovaikutuksen edistämiseen, niin Juvanpuiston koulussa kuin muis-
sakin oppilaitoksissa.

LÄHTEET

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Tampere: Vastapaino.

Espoon kaupunki 2014. Koulun esittely. Päivitetty 19.11.2014. Viitattu 1.2.2016.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ ja_koulutus/Perusopetus/Peruskoulut/Yhtenaiset_peruskoulut/Juvanpuiston_koulu/Koulun_esittely

Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015a. Kouluyhteistyön toimintamalli. Päivitetty 16.3.2016. Viitattu 31.3.2016. http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ ja_liikunta/Nuori_Espoo/Tietoa_neuvoa_apua/Julkaisut_ ja_toimintamallit

Espoon kaupunki & Nuorisopalvelut 2015b. Menetelmäpankki kouluyhteistyöhön. Päivitetty 16.3.2016. Viitattu 31.3.2016. http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ ja_liikunta/Nuori_Espoo/Tietoa_neuvoa_apua/Julkaisut_ ja_toimintamallit

Espoon vuosikertomus 2014. 26 tarinaa Espoosta. Viitattu 30.3.2016.
http://www.espoo.fi/materiaalit/espoo_kaupunki/verkkolehti/vuosikertomus-2014/

Gabris, Ludomir 2003. SWOT-analyysi. Teoksessa Montonen, Marjatta & Powers-Erkkilä Tracey (toim.) 2003. Kouluttajan työkalupakki. Transdrug-projekti. Käyttä pidempää päihdekoulutuksen kehittämiseen. A-klinikkasäätiön raporttisarja nro 44, 66-68. Viitattu 31.3.2016
http://www.a-klinikka.fi/sites/default/files/kouluttajan_tyokalupakki.pdf

Grönfors, Martti 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Juva: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula.199/2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi

Heikkinen, Hannu L.T. 2008. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen, Hannu L.T., Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.) 2008.Toiminnasta tietoon. Helsinki: Kansanvalistusseura, 16-38.

Juvanpuiston koulu 15-16. Lukuvuosiopas.

Juvanpuiston vanhempainyhdistys ry. Viitattu 8.2.2016
<http://juvanpuistonvanhemmat.yhdistysavain.fi/>

Kiilakoski, Tomi 2008. Kasvu moneen suuntaan – kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. 73.

Kiilakoski, Tomi 2009. ”Parempihan se on, että sovitellaan kuin että ei sovitella”. Vertaissovittelu, konfliktit ja koulukulttuuri. Vertaissovittelun ulkopuolinen arviointiraportti. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 30, 2009. Viitattu 1.2.2016. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/sovittelu.pdf>

Kiilakoski, Tomi 2015. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. 2.painos. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 155.

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 169.

Kolehmainen, Marjo & Lahtinen, Pauliina 2014. Nuorisotyötä koulussa. Yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Sarja B 32 Projektiraportit ja selvitykset. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2016. Tukioppilastoiminta. Viitattu 1.2.2016. <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/>

Marjamäki, Mari & Pekkola, Petri 2006. Activity Theory – ”Toiminnan teoria”. Viitattu 8.2.2016. http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/s2006/teoriat/esitykset/MarjamakiPekkola_toiminnan%20teoria_061106.pdf

Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosaianneuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja nro 71,43. Viitattu 1.2.2016.

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf

Myllyniemi, Sami (toim.) 2016. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosaianneuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja nro 93,6. Viitattu 30.3.2016.

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_ISSUU.pdf

Nivala, Elina 2006. Koulukuraattorina nuoren maailmassa. Teoksessa Kurki Leena, Nivala Elina ja Sipilä-Lähdekorpi Pirkko. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Finn Lectura, 108.

Nuorisokanuuna 2016. Kanuuna-verkosto pähkinänkuoressa. Viitattu 24.4.2016.
<http://www.nuorisokanuuna.fi/kanuuna/>

Nuorisokanuuna. Huonetaulu. Viitattu 25.2.2016.

<http://www.nuorisokanuuna.fi/article/luonnos-huoneentauluksi/>

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Viitattu 25.2.2016

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013 – Kouluterveyskyselyn tulokset.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-280-5>

OPS 2016. Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen tavoitteet

Viitattu 30.3.2016. <http://www.oph.fi/ops2016/tavoitteet>

Paju, Petri 2011. Koulua on käytävä. Etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 115.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.

Viitattu 1.2.2016. http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

Perusopetuslaki. 4.luku. Opetus

Viitattu 1.2.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L4>

Perusopetuslaki. 47 a §. Osallisuus ja Oppilaskunta.

Viitattu 1.2.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L8P47a>

Pohjola, Kirsi 2010. Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 54.

http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstructure/14248_20100920084308-1473-URNISBN9789515882851.pdf

Silferberg, Paul. 2007. Ideasta projektiksi: Projektinvetäjän käsikirja. Helsinki: Edita.

Similä, Jenni (2012) Lasten ja nuorten yhteiskunnallinen hyvinvointi alkaa arjen hallinnasta. Etusivu. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkolehti, 10.5.2012. Teoksessa Myllyniemi Sami (toim.) Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisoasianneuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja nro 93,6. Viitattu 30.3.2016.

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_ISSUU.pdf

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3.korjattu painos. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Sisällön analyysi. Teoksessa Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOT. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja, 97. Viitattu 8.2.2016.file:///C:/Users/msuut_000/Documents/HUMAK/KvaliMOTV

Vilen, Anna 2015. Nuori Espoo koulussa. Kunnallisen nuorisotyön ja koulun yhteistyömallin kehittäminen Espoossa. Mikkelin ammattikorkeakoulu. YAMK opinnäytetyö. Viitattu 30.1.2016.

[fi-](file:///C:/Users/msuut_000/Documents/HUMAK/Opinnäytetyö/Nuori%20Espoo%20koulussa_opinnayte_Annan%20Vilen.pdf)

[le:///C:/Users/msuut_000/Documents/HUMAK/Opinnäytetyö/Nuori%20Espoo%20koulussa_opinnayte_Annan%20Vilen.pdf](file:///C:/Users/msuut_000/Documents/HUMAK/Opinnäytetyö/Nuori%20Espoo%20koulussa_opinnayte_Annan%20Vilen.pdf)

Wallin, Aila 2011. Sosiaalityö koulussa. Avaimia hyvinvointiin. Helsinki:Tietosanoma

LIITTEET

Liite 1 Kutsu Juvanpuiston henkilöstölle ryhmähaastatteluun 27.1.2016

Liite 2 Kyselylomake Juvanpuiston henkilöstölle 27.1.2016

Liite 3 Kutsu nuorisotila Luukun Avoimien ovien-iltapäivään 3.2.2016

Liite 4 Kutsu nuorisotila Luukun Avoimien ovien-iltapäivään 9.2.2016

LIITE 1

Tiimiaika ke 27.1. KUTSU

Tervetuloa auditorioon ke 27.1. klo 8.10

Vietetään aamun tiimitunti pohtien Juvanpuiston koulun ja nuorisopalveluiden yhteistyötä.

Tämä ryhmähaastattelu on mahdollisuutesi vaikuttaa tulevaan yhteistyöhön, ja myös tärkeää aineistoa minulle, koskien Humakin koulunuorisotyötä koskevaa lopputyötäni. Paikalla on lisäksi nuorisonohjaaja Sissi, eli Sinikka Vilkmán.

Ajan vähyden vuoksi haastattelu tapahtuu SWOT-analyysiin pohjautuen kirjallisenä.

Tarkastelemme yhteistyötä neljästä näkökulmasta, miettien sen vahvuuksia ja mahdollisuuksia, mutta myös arvioiden yhteistyöhön liittyviä heikkoja kohtia ja uhkia.

Voit antaa vastauksesi itsenäisesti tai voitte muodostaa ryhmiä seuraavasti

A.) Opettajat 5.-6.lk B.) Opettajat 7.-9.lk C.) OHR-ryhmä = kaikki muut

Huom. Ryhmissä max 5 henk.

Koulun ja nuorisopalvelun yhteistyön pohjana on toimintamalli, jota on pilotoitu Espoossa syksystä 2014 alkaen, ja joka tulee Espoossa käyttöön kaikissa peruskouluissa sekä Omniassa syksyllä 2016.

Tähän kyselyyn pyytäisin sinua valmistautumaan **vilkaisemalla nopeasti** Espoon kaupungin sivuilla olevaa Kouluyhteistyön **menetelmäpankkia**. Linkki alla. Oman luokka-asteen (alakoulu/yläkoulu) nopea pläräys antaa mielikuvan eri nuorisotyöllisistä menetelmistä, joilla yhteistyötä voi suunnitella, aloittaa ja rakentaa.

<http://www.espoo.fi/fi->

[FI/Kulttuuri ja liikunta/Nuori Espoo/Tietoa neuvoa apua/Julkaisut ja toimintamallit](http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Nuori_Espoo/Tietoa_neuvoa_apua/Julkaisut_ja_toimintamallit)

Kiitän sinua yhteistyöstä lämpimästi jo etukäteen,
Parhain terveisin, Minna Suutari

Kutsu koskee rehtoria, apulaisrehtoreita, psykologia, kuraattoria, terveydenhoitajaa sekä kaikkia 5.-9.luokkia opettavia mukaan lukien elat sekä ohjaajia Heidi ja Sari.

LIITE 2

Näkemyksiä Juvanpuiston koulun ja Espoon nuorisopalveluiden yhteistyöhön liittyen 27.1.2016

1. Opetatko pääasiassa alakoulussa ___ yläkoulussa ___ , OHR tai muu ___
2. Koetko tuntevasi nuorisotyön toimenkuvan ja osaamisen
Hyvin___ Suunnilleen ___ Huonosti ___ En lainkaan ___

Mieti yksin tai ryhmässä (max 5 henk.) tämän hetkisiä näkemyksiäsi ja kokemuksiasi yhteistyön vahvuuksista ja heikkouksista. Pohdi myös minkälaisia mahdollisuuksia ja uhkia yhteistyöhön tulevaisuudessa saattaisi liittyä.

3. Mitkä asiat edistävät nykyistä yhteistyötä?

4. Millaisia kielteisiä kokemuksia sinulla on tai olet kuullut yhteistyöhön liittyen?

5. Mitä yhteistyötä tai yhdessä tekemistä toivoisit nuorisonohjaajien kanssa? Kerro vaikka esimerkein.

6. Mitä seikkoja tulee mieleesi, jotka voisivat hankaloittaa tai estää yhteistyötä?

7. Kysymyksiin 3. – 6. vastasi ___ / henkeä

8. Terveiset Minnalla, nuorisonohjaajille tai koululle:

LIITE 3

Tervetuloa Luukulle tänään!

Heippa kaikille,

Ehtisitkö tänään poikkeamaan Luukulla!

Oman koulumme koulunuorisotyöhön liittyvässä haastattelussa nousi esille asioita, joita olette pohtineet asiaan liittyen, niiden purkamiseen emme mahdollisesti kuitenkaan saa tilaisuutta yhteisesti.

Teillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja ehdotuksia nuorisonohjaajille suoraan.
Tänään ja ensi keskiviikkona ohjaajat ovat paikalla juuri teitä varten.

Käyttäkää tilaisuus hyväksenne ja poiketkaa Luukulla.
Anne, Sissi ja Laura odottavat teitä siellä

Tänään Ke 3.2. klo 13 - 15 ja

Ke 10.2.klo 13 - 15

Hyvää päivän jatkoa toivottaen,
Minna

LIITE 4

Luukulla Avoimet Ovet - Oma muki mukaan!

Huomenna keskiviikkona on Nuorisotila Luukulla pannu kuumana klo 13-15.

Paikalla ovat Anne ja Laura.

Keittiöremontista johtuen, kahvimukeista on pula, joten otathan oman mukin mukaasi.

Mikäli ovi syystä tai toisesta on kiinni, koputa vain ja astu rohkeasti sisään!

Toivottavasti mahdollisimman moni teistä käyttää tilaisuuden hyväkseen ja käy moikkaamassa nuorisonohjaajia. Toki se muulloinkin on mahdollista, mutta silloin paikalla on myös lapsia ja nuoria.

Mukavaa Laskiaisviikkoa toivotellen,
Minna